

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ANALÝZA BĚŽNÉ MLUVY V OBCI ZLIV

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Balík, Ph.D.

Autor práce: Matěj Mayer

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 3.

2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Ve Zlivi, 23. dubna 2017

.....

Matěj Mayer

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych zde poděkoval panu PhDr. Štěpánu Balíkovi, Ph.D., jenž byl vedoucím mé bakalářské práce, a to především za vlídný přístup, rady a čas, který mi poskytl i mimo své konzultační hodiny. Také bych rád touto cestou poděkoval respondentům, kteří mi ochotně poskytli rozhovory, protože bez nich by tato práce nemohla vzniknout.

Anotace

Cílem této dialektologické bakalářské práce bylo zjistit, zda a jaké charakteristické rysy se objevují v běžné mluvě rodilých mluvčích pocházejících ze Zlivi. Výzkum se opíral o materiály získané formou rozhovorů s respondenty tří generací (nejstarší, střední a nejmladší). Součástí přílohy bakalářské práce je částečný přepis těchto rozhovorů. Praktická část je věnována rozboru nahraných rozhovorů, v oddílu teoretickém jsou popsány znaky české nářeční skupiny, dále také jejích podskupin, a to především rysy jihozápadočeské nářeční podskupiny. Analýza byla provedena v rovině hláskoslovné, tvaroslovné a lexikální.

Annotation

The goal of this dialectical bachelor thesis was to find out whether and what characteristic features appear in ordinary language of native speakers who come from Zliv. The research was based on materials from interviews with three generation respondents (the oldest, the middle and the youngest). The thesis contains a partial transcript of these interviews. There are analyses of recorded interviews in the practical part. The theoretical part describes the features of the Czech dialect group, as well as the subgroups, especially the features of the Czech southwestern dialects. There were three types of analysis: phonological, morphological and lexical.

Obsah

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 Město Zlív	9
1.1.1 Obecné informace	9
1.1.2 Historie města	10
1.1.3 Osobnosti	11
1.1.4 Slavnosti a tradice	12
1.1.5 Pověst o mrkvi	12
1.1.6 Místní názvy ve Zlivi a okolí	14
1.2 Dialektologie a nářečí	16
1.2.1 Vývoj dialektologie	16
1.2.2 Dialektologie	18
1.2.3 České nářeční skupiny	20
1.2.4 Jihozápadočeská nářeční podskupina	22
1.3 Fáze dialektologického výzkumu	24
1.3.1 Fáze přípravná	24
1.3.2 Fáze poznávací (empirická)	25
1.3.3 Fáze analytická (prezentační)	26
2 PRAKTICKÁ ČÁST	27
2.1 Nejstarší generace	27
2.1.1 RYSY MLUVENÉ ČEŠTINY	28
2.1.2 OBECNĚ ČESKÝ ROZBOR	28
2.1.3 JIHOZÁPADOČESKÉ RYSY ODLIŠNÉ OD OBECNĚČESKÉ SKUPINY	31
2.2 Střední generace	33
2.2.1 RYSY MLUVENÉ ČEŠTINY	34
2.2.2 OBECNĚ ČESKÝ ROZBOR	34
2.2.3 JIHOZÁPADOČESKÉ RYSY ODLIŠNÉ OD OBECNĚČESKÉ SKUPINY	37
2.3 Nejmladší generace	39
2.3.1 RYSY MLUVENÉ ČEŠTINY	40
2.3.2 OBECNĚ ČESKÝ ROZBOR	40
2.3.3 JIHOZÁPADOČESKÉ RYSY ODLIŠNÉ OD OBECNĚČESKÉ SKUPINY	43
2.4 Lexikální rozbor	45
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
PŘÍLOHY	55

Příloha č. 1 Přepis nejstarší generace	55
První promluva	55
Druhá promluva	58
Příloha č. 2 Přepis střední generace.....	60
První promluva	60
Druhá promluva	63
Příloha č. 3 Přepis nejmladší generace	66
První promluva	66
Druhá promluva	70

ÚVOD

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodl věnovat analýze běžné mluvy ve městě Zliv, ze kterého pocházím. Vedlo mě k tomu hned několik důvodů. O občasných problémech v komunikaci s příslušníky jiných nářečních skupin se s kamarády často bavíme a polemizujeme nad rozmanitostí výrazových prostředků v naší malé republice. Připadá mi fascinující, že obyvatelé stejné země, byť z jejích různých koutů, si v některých chvílích nemusejí rozumět. Druhým důvodem, jenž mě lákal a vedl k výběru bakalářské práce zaměřené na výzkum jazyka, byla také možnost analyzovat každodenní komunikaci mých blízkých a obyvatel města Zliv. V neposlední řadě mě zajímaly i rozdíly mezi mluvou nejstarší a nejmladší generace, mezi jejíž zástupce se řadím i já.

Mým hlavním cílem bylo zjistit, zda a jaké charakteristické rysy se objevují v běžné mluvě rodilých mluvčích pocházejících ze Zlivi. Nejosvědčenějším způsobem tohoto výzkumu je porovnávání nářeční mluvy příslušníků tří generací. Skupiny jsem rozdělil tak, aby od sebe byly věkově pokud možno co nejvíce vzdálené. Důraz jsem kladl také na genderovou vyváženost – výzkum jsem prováděl s třemi muži a stejným počtem žen. I dosažené vzdělání pro mě bylo důležitým kritériem k výběru respondentů. Jakožto „kovaný“ Zlivák jsem měl tu možnost, že jsem všechny vhodné kandidáty našel v osobách své rodiny a mezi dalšími příbuznými. O to snazší a příjemnější pro mě celé zkoumání bylo.

Má práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Do první části jsem zařadil obecné informace o Zlivi, zajímavé pasáže z historie a neopomněl jsem také známé osobnosti, jež jsou spjaty s obcí, kterou zmiňuje například i Jaroslav Hašek ve známém díle *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*. Do teoretické části jsem sepsal místní slavnosti a tradice a pro zajímavost jsem vložil také onomastickou část. Dále jsem se v první části zabýval samotnou disciplínou dialektologie a jejím vývojem. Popsal jsem české nářeční podskupiny i s obecnou charakteristikou českých nářečních rysů. Podrobněji jsem se věnoval zkoumané skupině jihozápadočeské a na samém konci teoretické části jsem popsal fáze dialektologického výzkumu, jimiž by se měl výzkumník řídit.

V druhé části – praktické – už navazuje samotný dialektologický výzkum s již zmiňovanými zástupci tří generací. Nejprve jsem vždy popsal osoby, se kterými jsem

nahrávky pořizoval, následně okolnosti vzniku zvukového záznamu a některé charakteristické rysy promluvy konkrétního člověka. V rozhovorech jsem poté provedl analýzu hláskoslový, tvaroslový a vymezil jsem také tzv. morfologizované jevy hláskoslovné povahy. Snažil jsem se najít především prvky jihozápadočeské nářeční podskupiny, neopomíjel jsem ale rovněž obecněčeské výrazy a zajímal jsem se i o rysy mluvené češtiny. Nakonec jsem se věnoval rozboru lexika, které jsem po dobu psaní své bakalářské práce sbíral metodou přímého pozorování. Část výrazů v této části pochází ze samotných přepsaných rozhovorů, které jsou součástí přílohy. Dále přikládám CD s audiozáznamem těchto interview.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Město Zliv

1.1.1 Obecné informace

Město Zliv, v němž jsem prováděl svůj dialektologický výzkum, leží patnáct kilometrů severozápadně od krajského města České Budějovice v jižní části Českobudějovické pánve (Vondra, 1985, s. 10). Také čtyři kilometry západně od Hluboké nad Vltavou. Co do počtu obyvatel patří k největším městům v okrese České Budějovice. Ve Zlivi má podle posledního sčítání v roce 2016 trvalé bydliště 3512 obyvatel a více mají – samozřejmě kromě Českých Budějovic – jen Borovany (4132), Lišov (4263), Trhové Sviny (5094), Hluboká nad Vltavou (5163) a Týn nad Vltavou (8034).

Pro celé jižní Čechy, kde se město Zliv nachází, je charakteristické rybářství, a to především díky velkému počtu uměle vytvořených vodních ploch. Přesně totéž platí také pro Zliv, jejíž městská zástavba je situována mezi tři rybníky. Leží na severozápadním břehu rekreačního rybníka Bezdrev (druhý největší rybník České republiky), na západní straně podél železniční trati přiléhá Zlivský rybník, který je ale mezi místními nazýván „Horný“. Na severu poté ohraničuje hranice města rekreační Mydlovarský rybník s koupalištěm Mydlák (*Zliv: O městě* [cit. 11-2-2017]).

Přibližně na západ od Zlivi se nachází terénní stanice Jihočeské univerzity „Mokřiny u Vomáčků“. Předmětem její ochrany jsou souvislá území rákosin a přirozených vlhkých luk, které jsou v podstatě posledním zbytkem vegetace Zbudovských blat. V severozápadní blízkosti města je situováno mydlovarské MAPE, což je bývalá chemická úpravná uranové rudy. Už v 19. století byla ve městě založena keramická továrna a šamotka, která od roku 1997 patří německé firmě Schiedel (*Zliv, Šamotka* [cit. 11-2-2017]).

Město leží ve výšce 375 m n. m., jeho katastrální výměra činí 1421 ha. Prochází jím důležitá železniční trať, která spojuje České Budějovice s Plzní. Kromě základní školy a základní umělecké školy se ve Zlivi nachází také rozsáhlé možnosti sportovního využití. Již od roku 1923 stojí ve městě sokolovna, ve Zlivi dále najdeme školní tělocvičnu, dvě fotbalová hřiště, tenisové kurty i hokejbalové, volejbalové či baseballové hřiště.

Zmínka o Zlivi se objevuje dokonce i v Haškově slavném románu *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*.

„*Jednou v Mydlovarech u Zlivi, okres Hluboká, okresní hejtmanství České Budějovice, právě když jsme tam měli jednadevadesátí cvičení, udělali si sedláci z okolí hon na skauty v obecním lese, kteří se jim tam rozplemenili...*“ (Hašek, 2000, s. 34)

1.1.2 Historie města

Zliv byla významným archeologickým nalezištěm. V několika polohách (zejména trať Varta) byly odkryté soubory sídlištních a výrobních objektů z doby římské (0–400 n. l.), dále četné nálezy zdobené keramiky a železářské strusky. Na mírném návrší v jádru obce v trati U Jerhotů byl náhodně objeven roku 1974 poklad stříbrných mincí. Obsahoval 200–300 ks denárů jednoho typu z doby kolem roku 1030. Poklad byl však z velké části rozebrán a dochovalo se 129 kusů mincí (*Zliv: O městě* [cit. 11-2-2017]).

„Nejstarší archivní zmínka, prokazující s největší pravděpodobností existenci Zlivi a jejího názvu, pochází z roku 1338. Tehdy probíhal v jižních Čechách rozsáhlý inkviziční proces s kacíři a během února až března se konaly výslechy v budějovickém klášteře dominikánů. V zachovaném vzorku protokolů se dočítáme, že mezi podezřelými z kacířství byli také rychtář a jeho žena z místa, které je v latinském originále zaznamenáno jako *Slyuen*“ (Caletka a kol., 2000, s. 28).

To byl tvar, v němž se název Zlivi zapisoval i v pozdějších středověkých textech. Tato víceméně náhodná zpráva má velkou důležitost už proto, že se v ní hovoří o rychtáři. Zliv tedy bývala sídlem rychty, a tedy významnějším lokálním střediskem správy. V roce 1409 je Zliv uváděna jako poddanská ves hlubockého panství (Caletka a kol., 2000, s. 28).

Co se týče názvu vesnice, o tom se vedou jen domněnky. Předpokládá se „že vznikl z názvu osobního jména Zliv, a sice starou přivlastňovací příponou, která změkčila koncové ‚v‘, a která se dnes již nevyslovuje. Původně tedy výslovnost názvu připomínala nejspíš ‚Zlivj‘ a význam byl vlastně ‚Zlivova ves‘. Podobně získaly název okolní vesnice – Pašice podle jakéhosi Pacha nebo Paši, Munice podle Muny, Pištín podle Pista, Češnovice podle Těšena a podobně“ (Caletka a kol., 2000, s. 28).

Kdo však mohl být onen Zliv, který měl jistě významnou úlohu v nejstarších dějinách osady, není známo. Snad se jednalo o lokátora, pod jehož řízením byla

vesnice zakládána. Jeho jméno s největší pravděpodobností vzniklo od slovesa „zlít se“ (tedy „hněvat se“, „zlobit se“), související se slovem zlý (Caletka a kol., 2000, s. 28).

Vývoj od roku 1850

O historii obce píše Caletka a kol. v knize podrobně, přesuňme se ale blíže k současnosti, konkrétně do roku 1850. V tomto roce začala Zliv pomalu vzkvétat a žilo v ní 540 obyvatel. Zcela novou organizací státní správy vznikl 1. února okres České Budějovice (tehdy se říkalo podkraj), ke kterému patřila také Zliv. Budějovický okres byl rozdělen na pět soudních okresů, přičemž Zliv byla součástí hlubockého. Roku 1900 se situace ve Zlivi rapidně změnila – počet domů dosáhl čísla 91 a obyvatel bylo evidováno 1024. Prudký nárůst byl způsobem především přílivem zaměstnanců do již zmiňované šamotky (Caletka a kol., 2000, s. 64).

Roku 1950 už žilo ve Zlivi 1368 obyvatel ve 314 domech. Vznikl samostatný národní podnik Zlivská šamotárna a dne 4. září bylo založeno jednotné zemědělské družstvo, do něhož zpočátku vstoupilo 80 členů. Do nového tisíciletí se toho změnilo mnoho, především počet obyvatel se ztrojnásobil na číslo 3718, a byl tedy tehdy dokonce vyšší, než je nyní (Caletka a kol., 2000, s. 71–82).

1.1.3 Osobnosti

S minulostí i současností jsou spjaty osudy mnoha zajímavých osobností, které se narodily či zemřely ve Zlivi, nebo v ní alespoň prožily část života. Mimo řadu básníků, spisovatelů a malířů vzpomeňme na ta nejznámější jména.

Přímo ve Zlivi se narodil známý básník a spisovatel Miroslav Hule. Zmínku si zde zaslouží také malíř Pavel Vacek, jehož obrazy jsou nejen ve Zlivi velice populární. Dále je známo, že k Mydlovarskému rybníku jezdila významná česká herečka Zita Kabátová. Krásné vyznání zdejšímu kraji napsal přední český fotograf Jan Saudek, který ve Zlivi strávil dětství a navštěvoval zdejší školu. Po mnoha letech o tom napsal:

„Později, většinou po cestě dál na jih, jsem se do Zlivi několikrát vrátil; už jsem nic z toho původního Mydláku s rákosím, tůněk v lesích a mašinky pana Hronka nenašel – i když pro dítě by to tam bylo pořád. Ale to, co jsem potřeboval, jsem se ve Zlivi naučil; vůni borovic, zelenou vodu, do níž jsem se potápěl, potůčky v nichž jsme chytali okouny do ruky, ostružiny na trati, která vedla Bůh ví kam; naučil jsem se

milovat rodnou zemi. A tak jako se svobodně můžeme rozhodnout, jakou víru nebo národnost přijmeme navzdory té původní, považují se za rodáka zlivského – tedy Jihočecha“ (podle Caletka a kol., 2000, s. 164).

Vůbec nejvýznamnější osobností spjatou se Zliví je Karel Klostermann. Český spisovatel rakouského původu a jeden z nejvýraznějších představitelů českého literárního realismu ve Zliví pobýval. V malém jihočeském městě čerpal inspiraci pro svůj román *Mlhy na Blatech* a ve Zliví také své dílo z převážné části napsal. Práce se dočkala jednoho časopiseckého a čtrnácti knižních vydání. Roku 1943 bylo dílo režisérem Františkem Čápem zfilmováno. Do zlivského prostředí Klostermann také zasadil děj svého románu *Vypovězen* (Caletka a kol., 2000, s. 165–168).

1.1.4 Slavnosti a tradice

Společenský, kulturní a veřejný život byl od nepaměti udržován mimo jiné díky různým tradičním oslavám. Ve Zliví se na některé už zapomnělo, zatímco jiné trvají dodnes:

Stavění májky – před 1. májem (dříve svátek sv. Filipa a Jakuba) se opracuje vysoký strom – většinou se jedná o smrk – zbavený větví a kůry, s vrškem ozdobeným fábory. Májka se vztyčí, ukotví a mládež ji pak hlídá do rána před zničením lidmi z okolních vesnic.

Benátská noc – je tradice pořádaná chatařským sdružením rybníku Mydlák. Jedná se o plavbu ozdobených lodí, doprovázených světelnou show a zábavnou pyrotechnikou.

Václavská pouť – se koná kolem 28. září, vždy na svátek sv. Václava. „Prostranství náměstí se naplní atrakcemi (kolotoče, houpačky apod.), stánky s různým pouťovým zbožím a občerstvením. Dříve k pouti patřil „budíček“, a to velmi brzy ráno – byla to kapela, která chodila od domu k domu, kde byl nějaký Václav, a zahrála mu jeho oblíbenou melodii“ (Caletka a kol., 2000, s. 174).

1.1.5 Pověst o mrkvi

S městem Zliv je již po generace spjata nechvalně známá pověst, na základě níž nazývají lidé z okolních měst a vesnic Zliv jako „Mrkvanov“ a jejím obyvatelům říkají „Mrkvané“ či „Mrkvani“. Existuje mnoho verzí historky o omylu vysázení mrkvi před zlivským kostelem. Ta nejstručnější říká, že tehdejší farář zasadil kolem kostela místo květin mrkev. Další pověsti mají tuto podobu:

1. historka – V dobách krize ti nejchudší a nejstarší občané dostali od obce záhon a pěstovali mrkev, protože to byla nejlevnější pochutina.

2. historka – Kolem místního kostela bylo třeba zasít trávu. Vozku ze Zlivi poslali do Českých Budějovic na trh, aby koupil levná semena. Místo trávy však kolem kostela vyrostla mrkev, kterou vozkovi na trhu místo trávy prodali.

3. historka – Ve Zlivi bylo tradicí, že každá nevěsta dostala jako svatební dar záhon mrkve (Kándlová: *iDnes*, 2011 [cit. 11-2-2017]).

Nejčastěji zmiňovaná pověst však zní trochu jinak:

„To bylo tak. Na Budějovickém rynku se konal každoročně trh. A že to byla událost, sjeli se sem všichni trhovci z kraje. Na trh přijely nakoupit také sousedky ze Zlivi. A na tom trhu měl svůj stánek také hlubocký zahradník Vácha. Když uviděl sousedky bloumat kolem stánku, zavolal na ně: ‚Tak co tetky, na nákupech, na nákupech?‘ Odpověděly: ‚Ále pane Vácha, rády bychom si náves vyzdobily a kolem kostela květiny zasadily. Najděte nám pěkná semena, my půjdeme domů zvesela.‘ Vácha ale zlomyslný byl, nezapomněl na rvačku v Munické hospodě, kde se Zlivští s Hlubočáky rozhněvali, a tak připravil malou odplatu, a semínka v sáčcích vyměnil. Místo semen květin, semínka mrkvová připravil. A tak nasázely semena a čekaly, až se kolem kostela zazelená a rozkveté. Ale co to tam roste? A tak Zlivští přijeli po čase na trh s plným trakařem mrkve a lidé se kolem nich seběhli a všichni tu sladkou mrkev kupovali. A Zlivští měli brzy plný měšec zlatek“ (Folklorní soubor Bystřina: Pohádka o mrkvi [cit. 11-2-2017]).

Podle samotného starosty města Jiřího Štabrňáka je ale pravda ještě někde jinde. Podle něj se ve zlivské půdě, která je málo úrodná a jílovitá, jiné zelenině než mrkvi prostě nedařilo. Mrkev se navíc ve Zlivi hojně pěstovala už před stavbou kostela.

Dlouhá léta byli obyvatelé Zlivi na tuto přezdívku hákliví a někteří jsou jistě dodnes. Obec se však rozhodla narážkám a pomluvám spojeným s mrkví čelit, a tak od roku 2011 pravidelně každý srpen pořádá „Slavnosti mrkve“, kde mohou návštěvníci ochutnat všemožné výrobky a pochutiny z mrkve. Mezi nejoblíbenější patří mrkvový guláš, mrkvový tatarák, mrkvové buchty, pomazánky, mrkvový koláč, džus či mrkvovice. Probíhají také soutěže například ve strouhání mrkve a v připravování pokrmů z mrkve. Tato slavnost v roce 2016 oslavila už šestý ročník a je zřejmě nejoblíbenější akcí obyvatel města.

1.1.6 Místní názvy ve Zlivi a okolí

Pro zajímavost jsem do své práce zařadil také onomastickou část, již jsem převzal z publikace *Zliv kdysi a dnes* (Caletka a kol., 2000, s. 175–177). Níže uvedené místní názvy se postupně vyvíjely a dále vyvíjí podle lidového pojmenování jednotlivých míst. Tyto názvy se v mluvě obyvatel Zlivi běžně vyskytují.

Bezdrov – jedná se o název druhého největšího rybníka České republiky. Název je odvozen od plochy, na které nebylo dřevo. Původní plocha dnešního Bezdrova nebyla porostlá lesem, ale jednalo se o močálovitou plochu blat, která byla zarostlá pravděpodobně pouze křovisky, rákosinami a neúrodnou podmáčenou půdou. Zlivští měli vždy k Bezdrovu velmi blízký vztah.

Blana – jedná se o rozsáhlé lesy, které leží severně od Zlivi. V těchto místech je zamokřená až bažinatá půda. Blana jsou tedy zamokřené a bažinaté nekvalitní lesy.

Blanský rybník – rybník, jenž se nachází v lesích Blana

Blata – zbudovská blata jsou rozsáhlé plochy podmáčených luk. Ještě před několika desítkami let jimi meandroval Soudný potok. Nyní protíná Blata jako širší stoka. O Blata v minulosti probíhaly spory – náležela několika okolním blatským vsím.

Hobizna – louky dříve navazující za statky na východě Zlivi. Jméno pochází z německého slova Hofwiese, což znamená louky patřící panskému dvoru.

Hojdy – jsou lesy mezi Zliví a Zahájí, které navazují na Kolmise. Slovo Hojdy pravděpodobně pochází z německého slova Heide, což jsou vřesoviště.

Horný rybník – jiným názvem **Zlivský rybník**, byl původně součástí Bezdrova, po jehož oddělení dostal název Horný, jelikož je nad Bezdrovem.

Králičák – neboli **Králičí vršek**. Dřív býval ostrovem v Bezdrovu, ale později byl propojen cestou s břehem. Odvozeno od velkého množství divokých králíků, kteří se tam vyskytovali.

Mydlák – také **Mydlovarský rybník**, z něhož jeho jméno pochází. Je to podle nedaleké vsi Mydlovary, jejíž jméno je odvozeno od vaření mýdla.

Pacák – rybník v lesích západně od Zlivi. Název pochází z německého slova patzen – plácati se v blátě. Skutečně se jedná o mělký bahnitý rybník. Leží mezi Šamotkou a Mydlákem.

Plániště – je les v prostoru mezi tenisovými kurty ve Zlivi a Mydlákem. Jde o rovinný les, v němž se pásal dobytek. Les připomínal pláň, od toho tedy název Plániště. Říká se mu také „Na Pláništích“.

Překážka – jedná se o menší návrší severozápadně od Zlivi, kde se aktuálně nachází stará hájenka a několik dalších chatek se zahradami. Podle místních zde údajně žil hajný jménem Překážka a podle něj dostala lokalita jméno. Na tomto místě se dříve stýkalo několik cest, kupříkladu tudy vedla hlavní cesta ze Zlivi do Mydlovar, z Pištína do Mydlovar a také na Zbudov. Je možné, že zde bývala nějaká překážka, třeba během záplav v bažinaté oblasti.

Remíz – je les, kterým prochází úzká silnička mezi Zliví a Češovicemi. Po obou stranách této silnice jsou zemědělské pozemky. Název remíz se dostal do Čech v 18. století a znamenal lesík pro úkryt zvěře. Tyto názvy jsou běžné i v jiných lokalitách a remízy se nově zakládají právě jako lesíky pro úkryt zvěře.

Soudný potok – také **Bezdrevský potok**, **Zlivský potok**, dále po povodí **Netolický**, nebo **Mlýnský potok**. Soudný potok proto, že v oblasti pod Zbudovem byla v 16. století provedena poprava sedláka Kubaty, jenž byl popraven blízko potoka. Pravděpodobné místo popravy je nyní označeno kameny a v blízkosti stojí Kubatova socha v nadživotní velikosti.

Štumbík – původně Štumpojerů vršek, ale název zlidověl. Rod Štumpojerů byl ve Zlivi již po třicetileté válce, a právě po něm dostal vršek název. Nachází se v prostoru nad školou ve střední části Zlivi.

Šušňarky – méně používaný název zní **Topolata**. Jde o tři menší rybníčky podél silnice ze Zlivi do Munic. Podivný název Šušňarky je ve Zlivi všeobecně používán a jedná se o pravděpodobně jakousi zkomoleninu. Původně byly součástí Bezdreva.

Varta – návrší nad Zliví s nejvyšší nadmořskou výškou ve městě. Název Varta pochází od vartování, tedy hlídání. Na kopci byly pravděpodobně drženy v dávných dobách hlídky.

1.2 Dialektologie a nářečí

1.2.1 Vývoj dialektologie

Ve srovnání s rétorikou, stylistikou, normativní gramatikou je dialektologie velmi mladou lingvistickou disciplínou. Pozornost se dříve věnovala jazykům privilegovaným, tedy latině, případně spisovným podobám jazyků národních. Zatímco běžná mluva lidových vrstev nebyla hodna odborného zájmu. I zde však najdeme výjimky, které potvrzují pravidlo. Už na počátku 14. století totiž údajně italský básník Dante Alighieri popsal všech tehdejších 14 italských nářečí. U nás to pak byl známý český lingvista Jan Blahoslav, jenž ve své *Gramatice české* z druhé poloviny 16. století okrajově zmínil „dialekt“ český (vedle slovenského a polského) (Bogoczová, 2012, s. 116).

„Za kolébku moderní evropské dialektologie je považováno Německo, konkrétně město Marburg, které leží nedaleko Frankfurtu nad Mohanem. Za otce dotazníkové metody dialektologického výzkumu lze označit německého učitele, středoškolského profesora, Georga Wenkera.“ Důležitý byl ale také přínos Francouze Luciena Tesniera, autora prvního jazykového atlasu slovanských jazyků. Dále pak ruského lingvisty Vladimíra Ivanoviče Dala, který napsal nejstarší slovansky psané ucelené dialektologické práce (Bogoczová, 2012, s. 118).

Nářeční rozdíly na území českého jazyka jsou však podle Běličovy publikace *Přehled nářečí českého jazyka* poměrně mladé. „Pocházejí až z doby historického vývoje zhruba od 12. století. Tyto rozdíly zčásti vyplývají ze skutečnosti, že různé jazykové změny, které se provedly v centrálních oblastech, nepronikly po celém území.“ (Bělič, 1976, s. 3). Tuto tezi potvrzuje také Václav Křístek, podle nějž nám jako důkaz slouží ta okolnost, že většina čtenářů může bez velkých obtíží číst většinu staročeských památek, které vycházejí v původním znění (Křístek, 1951 [cit. 11-4-2017]).

Česká dialektologie se jako samostatná jazykovědná disciplína s vlastní metodikou začala utvářet teprve zhruba v polovině 19. století a je spojená s prací Aloise Vojtěcha Šembery. Tento český jazykovědec a literární historik vydal roku 1864 ve Vídni první soubornou práci o českých a slovenských nářečích s názvem *Základové dialektologie československé*. O několik let později poté přišel s významnou studií také

zlínský jazykovědec František Bartoš. Ten se ve své dvoudílné práci, kterou nazval *Dialektologie moravská* (Brno 1886 a 1895), zabíral pouze nářečím na Moravě a v české části Slezska. Tuto práci po lexikální stránce později doplnil jeho *Dialektický slovník moravský*, jenž byl vydán v Praze roku 1906 (Cuřín, 1964, s. 158).

„Zpočátku se dialektologové omezovali na pouhé shromáždění a utřídění nářečního materiálu. Teprve koncem 19. století přistoupili i k jeho analýze a výkladu,“ píše dále Cuřín. Podle jeho publikace (1964, s. 158) se hlavní pozornost badatelů soustřeďovala na tvarosloví a hláskosloví, oproti tomu tvoření slov a skladba byly opomíjeny. V české dialektologii se významná role přisuzuje tzv. „brněnské škole“, kam patřila známá jména jako Bohuslav Havránek a František Trávníček. Z okruhu těchto autorů vzešlo mnoho významných monografií. Dále je třeba vyzdvihnout tyto významné práce: *Vývoj českého jazyka a dialektologie* (1964 a 1977) Františka Cuřína, *Nástin české dialektologie* z roku 1972, jejímž autorem je Jaromír Bělič, a čítanku *České nářeční texty* (1976), o jejíž redakci se zasloužil Arnošt Lamprecht.

Velký přínos znamenala také Irena Bogoczová a její *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie* (2012), podobně jako pět dílů *Českých jazykových atlasů* Jana Balhara, které jsou k dispozici také online (<http://cja.ujc.cas.cz/>). Důležitou dialektologickou pomůckou je rozpracovaný online *Slovník nářečí českého jazyka* na webových stránkách Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR (<http://sncj.ujc.cas.cz/>) a v neposlední řadě i *DIAKORP*, který provozuje – rovněž na webu – Ústav Českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (<http://ucnk.korpus.cz/diakorp.php>). Střediskem české dialektologie je v současné době dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR (Bogoczová, 2012, s. 126).

1.2.2 Dialektologie

Vyčerpávající definice, uvedená v knize *Vývoj českého jazyka a dialektologie* od Františka Cuřína (1964, s. 157), zní takto: „Dialektologie je odvětví jazykovědy, které se zabývá studiem nářečí, dialektů. Nářečím přitom rozumíme víceméně ustálenou místní obměnu celonárodního jazyka, zeměpisně vymezitelný soubor jazykových prostředků, který slouží jako nástroj dorozumívání pouze části národa, a to jen v oblasti běžného denního styku.“ Téměř identickou definici přináší také kniha *Úvod do české dialektologie*, kterou vydal Zbyněk Holub s Marií Janečkovou pod záštitou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity (Holub, Janečková, 1993, s. 6). V publikaci *České nářeční texty* Arnošt Lamprecht uvádí (1976, s. 11), že nespisovná mluva se liší v závislosti na území. Varianty mluvy na určitém území se pak nazývají nářečí (dialekty), a to nářečí místní (zeměpisná, teritoriální).

Podle množství vzájemných shod se dialekty seskupují do větších skupin, které jsou na našem území čtyři základní – 1. nářečí česká v užším slova smyslu (Čechy a jihozápad Moravy), 2. nářečí středomoravská neboli hanácká, 3. nářečí východomoravská neboli moravskoslovenská, 4. nářečí slezská neboli lašská. Podrobněji se jim budu věnovat níže. Slovo dialekt vychází z řeckého „diálektos“, což znamenalo způsob řeči nebo mluvení. Z toho vychází také český ekvivalent „nářečí“, který zdůrazňuje primárně mluvenou normu jazyka – řeč. „Na skutečnost, že se jedná o mluvený jazyk, poukazují i označení z jiných slovanských jazyků: *govor*, *gwara*, *nářečie*, *narečije* aj.“ (Bogoczová, 2012, s. 106).

Dialektologie se ale nezabývá všemi dialekty, píše dále Bogoczová. Ta ve své publikaci uvádí, že existují dialekty strukturní a nestrukturní a že k dialektům patří také sociolekty (vrstvé dialekty), biolekty (genderové a generační dialekty) a idiolekty (individuální dialekty). „Tyto sociální dialekty nejsou předmětem zájmu tradiční dialektologie, ale spíše stylistiky či lexikologie. Dialektologie je totiž věda o teritoriálních dialektech národního jazyka, o územních nářečích, o nadnářečních skupinách, podskupinách, úsecích a nářečních typech, tedy o těch dialektech, které se od jiných dialektů nebo od spisovného jazyka liší ve všech jazykových rovinách, tedy v celé struktuře, a ne např: pouze slovní zásobou. Jsou to mluvené útvary, které se používají na omezeném území a omezenou skupinou mluvčích“ (Bogoczová, 2012, s. 106).

Podle Jaromíra Běliče (1972, s. 5) se jedná o odvětví jazykovědy, jež se soustředí na výzkum nespisovné mluvy (nářečí) a také na to, jaké jsou rozdíly na území jednotlivých národních jazyků nebo i jazykových podskupin. Označení dialektologie se podle autora publikace též užívá pro odborné zpracování nespisovné mluvy a jejích růzností ve větších či menších oblastech. „Dialekty, i ty v rámci českého národního jazyka (ČNJ), jsou pojmenovány názvem etnickým (např. chodský, valašský), historickým (slezský), ale nejčastěji zeměpisným (prachatický, podještědský, středomoravský)“ (Bogoczová, 2012, s. 106). Podle Bogoczové jsou dialekty systémově rozdílné. To znamená, že na určitém území mohou fungovat blízko sebe teritoriální dialekty, které patří k odlišným národním jazykům (Bogoczová, 2012, s. 107).

1.2.3 České nářeční skupiny

Navzdory intenzivnímu vývojovému pohybu se základní rozvržení teritoriálních nářečí na českém jazykovém území jeví stále zřetelně. V českém jazyce existují čtyři, resp. pět základních nářečních skupin, které se vyznačují společnými, ale také rozdílnými znaky pro danou skupinu (Bělič, 1972, s. 11).

Níže předkládám základní rozvržení českých nářečí do čtyř skupin podle Bogoczové a její *Textové opory ke studiu českého jazyka a dialektologie* (2012, s. 61–102):

Česká nářečí v užším smyslu

- Středočeská podskupina
- Jihozápadočeská podskupina
- Severovýchodočeská podskupina
- Jihovýchodočeská (českomoravská) podskupina

Středomoravská nářečí

- Centrální (vlastní hanácká) podskupina
- Jižní podskupina
- Východní podskupina
- Západní podskupina

Východomoravská nářečí

- Severní/Valašská podskupina
- Jižní/Slovácká podskupina
- Západní úseky: hranický, kelečský, dolský
- Jihovýchodní úsek kopaničárský

Slezská nářečí

- Slezskomoravská nářečí
  - Východní podskupina (nářečí ostravská)
  - Západní podskupina (nářečí opavská)
  - Jižní podskupina (nářečí frenštátská)

- Slezskopolská nářečí (na Těšínsku)

Dále existují území, která v tomto základním rozvržení nenajdeme, a označujeme je jako nářečí různorodá. Jedná se o území, kde bylo dříve usazeno německé obyvatelstvo. Tyto oblasti byly po 2. světové válce osídleny obyvatelstvem z různých částí bývalého Československa, nebo nečesky mluvícími imigranty. U těchto území můžeme těžko mluvit o vyhraněném českém nářečním základu (Bogoczová, 2012, s. 62).

Charakteristika českých nářečí

Nářečí česká a západomoravská tvoří jednotný celek. I přestože větší rozdíly jsou patrné až v okrajových nářečích. Diferenční znaky jsou tu velmi plynulé a často se tyto hraniční prvky vyskytují pouze u nejstarší generace. Právě proto jsou hranice mezi českými nářečímí méně zřetelné než v nářečích hanáckých, lašských a moravskoslezských (Cuřín, 1964, s. 175).

Obecné rysy českých nářečí podle Bogoczové (2012, s. 65)

- 5 krátkých samohlásek (**a e i o u**), splynutí **y** a **i** do jediného **i**; na **i** se často zkracuje **í**, především v koncovkách
- diftong **ou** za starší **ú**: *s toudlectou hodnou tetou, jedou kousek, soud*
- **í** za **é**: *kiselí mlíko, jednoduchí šati, to je d'ivní*
- skupina souhlásek **št'** ze **sč**: *šťas(t)nej, zašťekat, š'erk*
- skupina souhlásek **sch**: *na schledanou, schod'it, schořet*
- skupina souhlásek **mň** před **e** (**ě**): *vímňena, na mňesíc, pro mňe za mňe*
- častá změna sykavek **s, z, š, ž** na **c, dz, č, dž** zejména po **n** a **ň**: *jendže, žencká, Hondza zas bonzoval, menčí*
- náslovné **v**: *na vobjet, vodmítnout, voblíbenej, vomdlít*
- koncové **-jc** u 2. stupně příslovci: *dolejc, čast'ejc, vobičejnejc*
- koncovka **-(a/e)ma** v I pl. všech mluv. jmen: *(s) malejma d'etma, t'ema vostatňíma učitelama, třema cizejma firmama*
- vynechávání **l** po souhlásce v mužském rodě l-ových přičestí: *řek, aňi necek*
- na značném území sklon vynechávat sloveso „být“ jako pomocné ve tvaru min. času: *já to vid'el, mi to vjed'eli, já to vjed'ela*
- územně rozšířený sklon k užívání konstrukcí s trpným participiem (a v něm se změnou **-eno>-íno**: *mám uklizíno, zametíno, nakoupíno, naražíno, napečíno*

1.2.4 Jihozápadočeská nářeční podskupina

Podskupina jihozápadočeská se ještě dále dělí, a to na část západní a východní. Do západní části spadají velká města jako Plzeň, Klatovy nebo Rokycany, mimo ně se ještě vyděluje úsek manětínský, stříbrský (bývalý český ostrůvek v německojazyčné oblasti) a domažlický/chodský (Bogoczová, 2012, s. 63).

O něco větší je část východní, do níž spadá Příbram, město Sušice a jeho okolí, České Budějovice, Třeboň, Jindřichův Hradec a také území, které se nachází jižně od Pelhřimova. Z větších měst do této části patří také Tábor, Písek a Strakonice (Bogoczová, 2012, s. 63).

Existují ještě další úseky, které mají trochu odlišné nářeční znaky. Je to úsek prachatický, úsek doudlebský, na východě pak úseky třeštsko-dačický (označuje se také jako moravský a patří tam Telč, Třešť a Dačice) a jemnický. Tyto dva úseky už se však vyskytují v moravské části a mají tedy přechodový charakter (Bogoczová, 2012, s. 63–64).

Diferenciace západní a východní části

„Jihozápadočeské nářečí, sousedící na jihu s nářečím střech. a na východě přesahující do jz. cípu Moravy za Třešť, Telč a Dačice, mají některé znaky společné celé podskupině, v jiných však se mezi sebou liší zejména západnější a východní část této oblasti, takže se někdy mluvívá zvláště o nářečích západočeských a nářečích jihočeských“ (Bělič, 1972, s. 224).

Řada jevů se kromě toho vyskytuje na různém územním rozsahu ve větší či menší části celé jihozápadočeské podskupiny. Přechody mezi nářeční podskupinou jihozápadočeskou a sousedními podskupinami jsou značně plynulé a stupňovité. Celkově se dá říct, že charakteristických znaků je stále více a zintenzivňují se směrem k okrajům starého osídlení (Bělič, 1972, s. 224).

Charakteristické znaky jihozápadočeské podskupiny podle Cuřina (1974, s. 178–179)

Hlavní společné znaky

- ustrnulá adjektiva posesivní na **-ovo, íno** pro všechny rody: *tatínkovo bratr, sousedovo zahrada, strejdovo soused*
- rodová a rodinná jména na **-ojc, -ouc**: *Novákojc, sousedouc, a obdobně místní jména na -ojce, -ouce*: *Horažd'ojce, Horažd'ouce*
- rozdíl ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu: *vod tí studení vodi, f tej studenej vod'e, k tej studenej vod'e*
- **a** místo **e** hlavně po měkkých souhláskách v některých slovech (rozšíření u každého slova je jiné): *čalo, čap, fčála, žabro, hřablo, jahla*

Znaky pro západní Čechy

- takzvaná anticipace měkkosti, tj. výslovnost **j** před **t', d'** v zavřených slabikách: *ajt', zaplajt', tejd'* apod. (blízká jihočeské disimilaci sykavek a zubnic)
- dativ pl. substantiv mužských, středních a někdy i ženských na **-om**: *chlapom, mužom, kuřatom, kravom, hadom*

Znaky pro jižní Čechy

- disimilace sykavek a zubnic (první ze dvou sousedních se mění v j): *přej zimu, kojce, vrajce, hlejte, učeť se, kojce*
- přičestí typu *uzel, začel, zaťel* apod.
- měkčení kmenových souhlásek v imperativu typu *prositi*: *pušť, haš, vož, neježd'i, noš, neblážňi*
- **bji, pji, mji, vji, fji** místo **bi, pi** atd., tj. zbytky starých měkkých retnic: *pjivo, mjilej, vjidle, bjič, rafička*
- výslovnost **mje** v slabice **mě** (a někdy i mně): *mjesto, ke mje, mjekej, mje*
- na Doudlebsku **o-** bez protetického **v-**: *on, oheň, orat*

1.3 Fáze dialektologického výzkumu

Bogoczová (2012, s. 132) uvádí, že dialektologický výzkum lze rozdělit do několika etap. Měl by mít minimálně tři fáze, a tedy fázi přípravou, poznávací neboli empirickou a analytickou neboli prezentační. Postupovat se přitom má od problému (hypotézy) přes empirii k tvrzení. Zmiňované fáze se níže pokusím rozvést za pomoci Textové opory ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie.

1.3.1 Fáze přípravná

Na samotném počátku každého výzkumu je záhodno stanovit si **výzkumný problém**. Dá se očekávat, že výzkumník či řešitel má určitou představu – **pracovní hypotézu** – a **výzkumné nástroje**, které mu budou pomáhat tuto vizi potvrdit nebo vyvrátit. Pak by měl mít také **výzkumný cíl**.

Je pochopitelné, že výzkumník vždy narazí na určité **proměnné znaky**, s nimiž musí počítat, a které určitou masu (v závislosti na pohlaví, věku či vzdělanosti) odlišují. Výzkumník si je také vědom toho, že nikdy nelze pracovat s celou populací, lze popisovat pouze realitu redukovanou za pomoci reprezentativního **vzorku** populace.

Vždy je tedy třeba zvolit si, jaký počet respondentů je nutno oslovit. Vzorek by měl zahrnovat muže i ženy v rovnoměrném počtu. Dále příslušníky nejstarší, střední i nejmladší generace a také osoby se základním, středním a vysokoškolským vzděláním. Tato pestrost by se měla zachovat i ve výběru respondentů různých profesí či v závislosti na místě bydliště (město, venkov).

Ještě před výzkumem samotným je nutné provést **předvýzkum** (pilotáž, sondu), zkrátka test zvolených výzkumných nástrojů. Může požádat respondenty o vyplnění výzkumného dotazníku apod. Tato fáze může odhalit některé nedostatky dialektologického výzkumu, a je tedy nesmírně důležitá.

Výzkum často provádí jednotlivec, avšak pokud se jedná o akci většího rozsahu, řeší jej celý **výzkumný tým**. Ten se skládá ze zadavatele úkolu, dále by pak měl být součástí výzkumného týmu také dialektolog, vlastní řešitel úkolu, odborník na danou problematiku, garant vědecké úrovně výzkumu a ve většině případů také **koordinátor**.

Právě ten může k výzkumu přizvat osoby, které jsou pro potřeby dialektologického výzkumu řádně vyškoleny. Tito lidé pak provádí exploraci, tedy sběr

materiálu za pomoci diktafonu či dotazníku. Kromě **explorátorů** se mohou být součástí týmu také technik, grafik, inamatik, statistik, kartograf apod.

1.3.2 Fáze poznávací (empirická)

Nejlepší a osvědčenou metodou pro analýzu nářečí jsou záznamy autentických mluvených projevů. Výhodou této metody je bezesporu autentičnost, dále například možnost si nahrávku zpětně kdykoliv pustit. Největší nevýhodou této metody je ostych respondentů mluvit na diktafon či kameru. Může totiž docházet k tomu, že nahrávaná osoba stylizuje a snaží se vylepšovat svůj projev.

Tento problém se dá řešit několika metodami. Není nutné nahrávat hned první texty informátora, z hlediska autenticity je někdy lepší nechat ho nejprve se rozmluvit, teprve poté začít nahrávat. Mluvčí by měl díky tomu ztratit ostych a zapomenout na diktafon či jiné nahrávací zařízení. V zájmu explorátora by také mělo být, aby se snažil mluvit podobně jako respondent. Neměl by se tedy dotazovat ve spisovné češtině. Případně si může osoba k rozhovoru přizvat někoho, koho zná, aby se respondent cítil dobře.

Nejlepší metodou je tzv. **řízené interview**, které vede dialektolog s informátorem. To znamená rozhovor takový, který má pod kontrolou on (nikoliv osoba, kterou nahrává). Explorátor by měl také mít celý rozhovor dopředu promyšlený, protože s každým respondentem se nelze bavit o všem. Vhodné je tedy zaměřit se na oblast, která je nahrávané osobě blízká.

Dále by měly být pokládány takové otázky, na něž nelze odpovědět ano/ne. Otázky by samozřejmě také neměly přesahovat intelektuální možnosti respondenta. Výzkumník by měl podle svého uvážení zvolit vhodné prostředí k nahrávání rozhovoru, v němž se bude dotazovaný cítit dobře. Ideálně tedy u něj doma či v nějaké klidné místnosti.

Další vhodnou a hojně využívanou metodou je **dotazník**. V exploračních výzkumech se jedná o dialektologický dotazník sestavený dialektologem. Jde o soupis otázek, který však nevyplňuje dotazovaná osoba, nýbrž sám tazatel – jedná se tedy o anketu. Od dotazovaného nelze očekávat dvě odpovědi na jednu otázku a žádná otázka by neměla obsahovat subjektivně zabarvené pojmy (např: často). Otázky musejí být

řazeny tak, aby se vzájemně neovlivňovaly. Respondent by měl dostat přesné instrukce k vyplnění dotazníku.

1.3.3 Fáze analytická (prezentační)

Výzkumník zapisuje text pomocí **fonetické transkripce**, což znamená, že se slova přepisují přesně v té podobě, v jaké byla vyslovena. Neodpovídají pravidlům českého pravopisu a jedné hlásce se rovná jeden znak. Text se nijak nestylizuje, nemění se slovosled ani nic podobného. Nebere se ohled ani na slova vulgární či vycpávková. Je možné použít také tzv. polofonetický přepis, který už respektuje například tvrdé a měkké i nebo ú/ů.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Nejstarší generace

Pro výzkum mluvy nejstarší generace jsem se rozhodl využít svou babičku a svého dědu, kteří s nahrávkou ochotně souhlasili. Jako první jsem nahrával babičku, která pochází a bydlí ve Zlivi, stejně jako všichni její předci. Babička je vyučená prodavačka a ze všech šesti nahrávaných osob je nejvýřečnější. Často mívá dlouhý monolog jen sama od sebe, protože ráda vypráví o svých zážitcích a životních zkušenostech. Přesto jsem jí raději o nahrávání řekl až později, aby byl její projev v danou chvíli co nejautentičtější.

Babička si sedla v kuchyni a všem přítomným rodinným příslušníkům vyprávěla velice zajímavě o zážitcích jedné rodiny ze sousedství, která se vydala na výpravu k domorodcům. V její mluvě jsem zaznamenal jednoznačně nejvyšší výskyt slov s protetickým v, např: *voheň* (55. ř., 57. ř.), *vopčas* (58. ř.), *vodejít* (58. ř.), *vopravdu* (62. ř.), *vozdobi* (63. ř.). Parazitní slova, která by svou frekvencí narušovala plynulost projevu, jsem nenalezl žádná.

Oproti mému očekávání nepoužila babička prvky, které bych u nejstarší generace očekával. Například disimilaci sykavek a zubnic typu *přej zimu*. Naopak v promluvě často střídala *mjel* a *mňel*. Nejcharakterističtějším prvkem její mluvy byla částice *jo*, díky které se ujišťovala, že všichni dávají pozor. Použila ji téměř na konci každé věty a někdy i v jejím prostředku.

Pro nahrání druhého záznamu jsem využil svého dědečka, jenž rovněž žije mnoho let ve Zlivi. Dětství ale prožil v Českých Budějovicích, které jsou zároveň jediným místem, kde kromě Zlivi ještě pobýval. Dědeček má středoškolské vzdělání a s povídáním je na tom jako babička – vypráví rád a zajímavě o všem, co prožil.

I jeho jsem nahrával raději tajně, při jedné z našich víkendových návštěv v jeho domě. Vyprávění je hodně rozkouskované, protože do nahrávky mluvilo více lidí a hovor přeskakoval od jednoho tématu ke druhému. Nejčastěji zmiňovaným tématem je dědečkovy mládí a současná kvalita sýrů. Pozoruhodné je, že dědeček ani jednou nepoužil ve svém projevu jedno z nejběžnějších parazitních slov: *jakoby*, *prostě*, *vlastně*.

Stejně jako babička používá ve své mluvě velmi často výrazy s protetickým v. Například spojení *vosolil, vopeřil* použil hned třikrát (88. ř., 99.–100. ř., 105. ř.). Také on používá jako kontaktní prostředek částici *jo*, a to jen s o něco menší frekvencí než babička.

2.1.1 RYSY MLUVENÉ ČEŠTINY

Podoby ukazovacích zájmen často složené

takovejdle (9. ř.), tendleten (35. ř., 50. ř.), taditi (33. ř., 63. ř.), támle (77. ř.), támdle (83. ř.), tendlencten (93. ř.), takovidle (119. ř.), todlencto (75. ř., 88. ř., 115. ř., 135. ř.), tidlencti (130. ř.)

Vynechání hlásek, haplogogie a nedbalá mluva

dicki (1. ř., 98. ř., 118. ř.), vlashe (3. ř., 9. ř., 18. ř., 31. ř., 51. ř., 54. ř., 56. ř., 58. ř.), diš (4. ř., 13.–14. ř., 19. ř., 22. ř., 36. ř., 43. ř., 53. ř., 58. ř., 77. ř., 82. ř., 88. ř., 90. ř., 97. ř., 108. ř., 112. ř., 115. ř.), přídou (6.–7. ř.), takle (10. ř., 16. ř., 23.–24. ř., 27. ř., 35. ř., 38.–40. ř., 42. ř., 48. ř., 56. ř., 88. ř., 96. ř., 101.–102. ř., 104. ř., 121. ř., 128. ř., 131. ř.), nákej (11. ř.), ňáká (18. ř.), ňákí (19. ř., 21. ř., 24. ř., 32. ř., 43. ř.), ňákích (24. ř.), zajímaví (25. ř.), dištak (50. ř.), všeljakí (47. ř., 63. ř.), srcem (81. ř.), ňákej (100. ř.), vdicki (103. ř.), protoe (90.–91. ř., 114. ř., 135. ř.), šestnáct (120. ř., 129. ř.)

Pomocné sloveso spisovné (sme/sem)

Sme (49. ř., 103. ř., 105. ř.), sem (21. ř., 26. ř., 30. ř., 72.–73. ř., 77. ř., 79.–80. ř., 85.–86. ř., 90. ř., 106. ř., 115.–116. ř.)

2.1.2 OBECNĚ ČESKÝ ROZBOR

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Diftong *ej* nahrazuje *i/í*

bejt (2. ř., 92. ř., 110. ř., 134. ř.), nemejou (19. ř.), mejt (19. ř.), bejvali (26. ř.), sejri (91. ř., 113. ř.), sejra (92.–94. ř., 105. ř.), strejda (130. ř.)

Diftong *ú* v *ou* (shodné se spisovnou češtinou vyjma náslovného *ou*, které se nevyskytlo)

kouzelník (11. ř.), louže (19. ř.), houskama (29. ř.), houski (29. ř.), domlouvali (44. ř., 50. ř.), kouski (55. ř.), dlouho (55. ř., 57. ř.), koupili (66. ř.), skoušel (106. ř.)

Absence náslovného j

přídou (6.–7. ř.), dou (22. ř.), menoval (4. ř., 100. ř.), eš'ťe (9. ř., 28. ř., 78. ř., 83. ř., 85. ř.), menuje (16. ř., 86. ř., 102. ř.), přide (27. ř., 38. ř., 92. ř., 93. ř., 108. ř.), de (37. ř.)

Protetické v

von (3.–5. ř., 27. ř., 34. ř., 36. ř., 38. ř., 73. ř., 76. ř., 78. ř., 82. ř., 89. ř.), vod (6. ř., 18. ř., 66. ř., 86. ř.), voňi (13. ř., 19.–20. ř., 27. ř., 35. ř., 40. ř., 42. ř., 58.–60. ř., 62. ř., 65.–66. ř., 68. ř., 71. ř., 112. ř., 117. ř., 126. ř.), vokolo (10. ř.), vona (28. ř., 31.–32. ř., 50. ř., 71. ř., 74. ř.), vopečení (31. ř.), votpovídál (34. ř.), vomotanej (53. ř.), voheň (55. ř., 57. ř.), vopčas (58. ř.), vodejít (58. ř.), vopravdu (62. ř.), vozdobi (63. ř.), votočilo (75. ř.), vomastek (76. ř.), vono (78. ř., 107. ř., 110. ř., 112. ř., 127. ř.), vosolil, vopepřil (88. ř., 99.–100. ř., 105. ř.), vokrajovali (117. ř.), vo (121. ř.)

Skupina sh se vyslovuje sch

schoďil (74. ř.)

Častá změna sykavek s, z, š, ž na c, dz, č, dž

ženckí (23. ř., 41.–43. ř., 57. ř., 64. ř., 116. ř.), menčí (40. ř.), Prašskej (119. ř., 131. ř.), štiřicet (13. ř.), roščiloval (33. ř.), hospockej (101. ř.), nejrači (124. ř.)

MORFOLOGIZOVANÉ ZNAKY HLÁSKOSLOVNÉ POVAHY

Diftong ej nahrazuje i'í

kerej (2. ř.), kterej (60. ř.), takovej (10. ř., 39. ř., 92. ř., 101. ř., 110. ř., 121. ř.), nákej (11. ř.), nákej (100. ř.), každej (16. ř., 99. ř., 130. ř.), uďelanej (22. ř., 54. ř.), vstičenej (23. ř.), jednej (41. ř., 48. ř.), velkej (53. ř.), vomotanej (53. ř.), určitej (61. ř.), žádnej (76. ř.), dobrej (81. ř., 88. ř.), tekutej (89. ř.), příjemnej (90. ř.), správnej (93. ř.), hospockej (101. ř.), pravej (101. ř.), celej (104. ř.), tvarohovej (110. ř.), tavenejch (118. ř.), Prašskej (119. ř., 131. ř.), stejnej (124. ř.), točenej (137. ř.), turistickej (137. ř.), koňskej (137. ř.)

Úžení é v í

hlubokí (18. ř.), nákí tí louže (19. ř.), nákí (19. ř., 23. ř., 31. ř.), ženckí (22. ř., 40.–42. ř., 56. ř., 62. ř., 115. ř.), nahý (23. ř.), zajmaví (25. ř.), známí (27. ř.), takoví (29. ř., 40. ř., 46.–47. ř., 53. ř., 106. ř.), bramborovího (29. ř.), samího (30. ř.), vopečení (31. ř.)

ř.), jiní (32. ř.), mrtví (40. ř.), postavení (42. ř.), žádní (43. ř.), sežraní (47. ř.), rospláclí (47. ř.), u tí (49. ř.), špinaví (56. ř.), hotoví (59. ř.), vidlabaní (59. ř.), velkí (62. ř.), všeljakí (63. ř.), ud'elaní (68. ř., 71. ř.), d'elaní (70. ř.), háčkování (71. ř.), s tí (79. ř.), do tí (95.–96. ř., 122. ř.), tekutí (110. ř.), tvrdí (113. ř.), dozralí (114. ř.), přezralí (117. ř.), celí (122. ř.), vepřovího (134. ř.), koňského (135. ř.), šřavnatí (137. ř.)

Diftong *ú* v *ou*

přídou (6.–7. ř.), žijou (9.–10. ř.), sou (12.–14. ř., 23.–25. ř., 41.–42. ř., 47. ř., 67.–68. ř., 71. ř., 91. ř.), nemejou (19. ř.), dou (22. ř.), sebou (26. ř.), žerou (35. ř.), sežerou (36.–37. ř., 43. ř.), neviprdnou (44. ř.), takovou (48. ř., 102. ř., 118. ř.), sebou (60. ř.), múžou (60. ř.), viuzijou (62. ř.), dovedou (64. ř.), jedou (71. ř.), celou (73. ř.), bráchou (105. ř.), tou sekanou (122. ř.), sekanou (124. ř.)

Sjednocení *L* a *I* sg.

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě prepisů jej však nemohu doložit.

Sjednocené tvary v nominativu pl. u adjektivního skloňování

nosiči, ti sou mladí (14. ř.), nohi maj takoví jakobi sežraní, hodně rospláclí (46.–47. ř.), takoví i jako všeljakí prolezlí [nohi] (47.–48. ř.), čerství sejri (91. ř.), takovídle šiški (119. ř.)

MORFOLOGICKÉ ZNAKY

Koncovka (e/a/i)ma v instrumentálu pl.

s ňima (3. ř., 8. ř.), mířili šípama (6. ř.), voňelo to tam houskama (29. ř.)

Koncové *-jc* u druhého stupně příslovčí

pomalejc (72. ř.)

Použití koncovky *-aj*, *-ej* ve 3. osobě pl.

maj (11.–12. ř., 23.–24. ř., 41. ř., 46. ř., 59. ř., 68. ř., 117. ř.), dožívaj (12. ř.), čekaj (15. ř.), pořádaj (27. ř.), d'elaj (36. ř., 65. ř.), nemaj (43. ř.), neznej (65. ř.), prodávaj (112. ř.)

Vynechání *l* po souhlásce v muž. rodě *l*-ových přičestí

namás (99. ř., 104. ř.)

2.3.3 JIHOZÁPADOČESKÉ RYSY ODLIŠNÉ OD OBECNĚČESKÉ SKUPINY

HLÁSKOVNÉ ZNAKY

Krátkost v infinitivu

převest (70. ř.),

Skupina *mj* proti většinovému *mň*

samožřejmje (14. ř., 47. ř.), mjeli (16. ř., 66. ř.), mje (33. ř.), mjel (39.–40. ř., 80. ř., 85. ř., 124. ř., 130.–131. ř.), umjel (51. ř.), umjet (73. ř.), umjela (93. ř., 100. ř.)

Zbytky rozložení výslovnosti původních palatálních retnic (před -i-) *bji pji mji vji fji* místo *bi pi* atd.

Nevyskytuje se.

Jihočeská disimilace (přej zimu, lej sem přej zet')

Nevyskytuje se.

Jihozápadočeská intonace na konci věty: „ne?“

Tak ho přitáhnul, ne? (41. ř.), No, voňi nikam nechvátaji vlasňe, ne? (58. ř.), diš je správňe vizrálá, ne? (113. ř.)

MORFOLOGIZOVANÉ ZNAKY HLÁSKOSLOVNÉ POVAHY

Zbytky *í* (II *ej*) po ostrých sykavkách

musí (14. ř., 42. ř., 61. ř., 92. ř., 108. ř., 110. ř., 134. ř.), jak nosí na pytlíkovi (21. ř.), protože sou bosí (47. ř.)

Záměna *jc* za *ovi* u místních jmen

Buďejc (130. ř.)

Měkčení kmenových souhlásek v imperativu typu *prositi*

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě prepisů jej však nemohu doložit.

MORFOLOGICKÉ ZNAKY

Podoby rodinných jmen typu *Bezděkojc/Bezděků*

ti Rusňákú (33. ř.)

Koncovky *-í, -ají* (-aji, -aj) ve slovesných tvarech 3. osoby pl.

voňi to vcelku aňi neví (13.–14. ř.), musí [oni/ony] (14. ř., 42. ř., 61. ř., 92. ř., 108. ř., 110. ř., 134. ř.), nosí [oni] (21. ř.), nesolí [oni] (39. ř.), porodí [oni] (45. ř.), nedovolí [oni] (69. ř.), nemají [oni] (11. ř.), neznají [oni] (21. ř.), zakopají [oni] (37. ř.), voňi nikam nechvátají (58. ř.), mají za sebou [oni] (60. ř.), s toho zase dělají (63. ř.)

Zachování rozdílu mezi tvary 2., 3. a 6. pádu j. čísla žen. rodu tvrdého sklonění adjektiv a rod. pronomin

do náčí **tí** louže (19. ř.), u **tí** Evi (49. ř.), s **tí** nemocnice (79. ř.), do **tí** hospodi (95.–96. ř.), do **tí** pece (122. ř.)

Nepodařil se mi zachytit 3. a 6. pád, ale na nahrávkách střední a nejmladší generace je vidět, že tento jev se v obci vyskytuje.

Ustrnulá adjektiva posesivní na -ovo, -ino pro všechny rody

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě prepisů jej však nemohu doložit.

Tvar *si* ve 2. osobě j. čísla slovesa „být“ je ve funkci spony i osobního morfému ve složených formách min. času

dit' **si** nám nemusela (28. ř.), dáš **si** tohle? (117. ř.), neska bi **si** za ní dal majlant (132. ř.)

Zakončení 1. p. mn. čísla substantiv rodu muž. živ. dlouhým vokálem –í

fšichňí (5. ř., 138. ř.), klucí (85. ř.)

2.2 Střední generace

Zástupce pro střední generaci jsem našel v osobách svých příbuzných. Jako první jsem vyzpovídal svou tetu, i když se to zprvu zdálo jako nadlidsky těžký úkol. První nahrávání proběhlo neúspěšně, protože se ukázalo, že ač tetu se záznamem svého hlasu souhlasila, neuměla se od něj oprostít a mluvit přirozeně. Situaci tedy vzal do rukou můj otec, který ji tajně nahrál, když se rozhovořila na návštěvě u babičky o jejich společné dovolené.

Tetička vyrostla ve vesnici Olešník, která je od Zlivi kousek, a nyní již třicet let bydlí ve Zlivi. Kromě toho absolvovala vysokou školu v Praze a i z toho důvodu je její mluva poměrně kultivovaná, i když se v ní vyskytl jeden vulgarismus. Pro její mluvu je charakteristické vycpávkové slovo *jakoby*, které použila v přepisu dohromady čtyřiatřicetkrát (2. ř., 4. ř., 8. ř., 15. ř., 17.–19. ř., 23. ř., 28.–29. ř., 32. ř., 34. ř., 36. ř., 39. ř., 41. ř., 43. ř., 49. ř., 51. ř., 53. ř., 56. ř., 58. ř., 62.–63. ř., 66. ř., 69. ř., 73. ř.).

V její řeči se vyskytla spousta obecněčeských znaků, například: Karel Štvrtej (1. ř.), vocat' (7. ř., 53. ř.), vobrofskej (44. ř.). Naopak znaků pro jihozápadočeskou oblast jsem mnoho nenašel, což přisuzuji zejména tomu, že u ní došlo ke stírání nářečí z důvodu studií v Praze. Nepřímým pozorováním jsem ale došel k závěru, že řadou rysů typických pro tuto oblast skutečně disponuje.

Druhý rozhovor mi poskytl můj otec, který byl pro tyto účely ideálním respondentem. Od svého narození totiž ve Zlivi bydlí a rád si s ním povídám o starých časech. Pro mě se jednalo o nejpříjemnější nahrávání, protože jsme si povídali v autě při cestě na hokejový zápas, takže vládla pohodová atmosféra. Otec dělá jako koníček novináře, takže na diktafon mluvil dokonce s chutí a nenuceně.

Jeho promluva je členěna na několik úseků, ale všechny se dotýkají buď života v okolí Zlivi, nebo situací, které se odehrály v rodině. Otec se příliš neopravoval ani nezastavoval a své výpovědi často zakončoval částicí *jo*, např. *Zdeňek nevedel, jo*. (128. ř.), čímž mě chtěl udržet v pozornosti. Jeho parazitním slovem byl výraz *prostě*, jenž použil během rozhovoru patnáctkrát (77.–78. ř., 80.–81. ř., 83. ř., 87.–88. ř., 92. ř., 95. ř., 102. ř., 135. ř., 143. ř., 145. ř.).

V projevu používal několik rysů typických pro jihozápadočeskou oblast. Například intonaci na konci věty: *to bilo i u mamki, ne?* (104. ř.), *von bil vlasně tesař, ne?* (141. ř.), jež však byla spíše prostředkem k udržení kontaktu, nežli skutečnou

otázkou. Použil kupříkladu také krátkost v infinitivu typickou pro jihozápadočeskou oblast: *začlo se mu to v hlavje uš jako plect.*

2.2.1 RYSY MLUVENÉ ČEŠTINY

Podoby ukazovacích zájmen často složené

todleto (6. ř.), ťechhle (57. ř.), tidleti (64. ř.), tejdle (71. ř.), ťimhleťim (75. ř.), takovádle (79. ř.), takovimdle (145. ř.)

Vynechání hlásek, haplogie a nedbalá mluva

diš (2. ř., 51. ř., 61. ř., 65. ř., 67. ř., 73. ř., 80. ř., 91. ř., 93. ř., 95. ř., 100. ř., 102. ř., 109. ř., 113. ř., 122. ř., 124. ř., 141.–142. ř., 144. ř., 147.–148. ř.), ňáká (4. ř., 23. ř., 40. ř.), ňákou (5. ř., 100. ř.), ňákího (13. ř., 22. ř., 91. ř.), ňákí (15. ř., 19. ř., 35. ř., 37. ř., 40. ř., 51. ř., 62. ř.), prže (16. ř.), ňákej (23. ř., 39. ř., 44. ř., 50. ř., 54.–55. ř., 79. ř., 146. ř.), ňákejma (26. ř.), fak (36. ř., 146.–147. ř., 149. ř.), ňákejch (57. ř., 78. ř.), zajmaví (31. ř.), vlasne (35. ř., 73. ř., 90. ř., 105. ř., 107. ř., 112. ř., 115.–116. ř., 120.–121. ř., 129. ř., 134. ř., 138. ř., 140.–141. ř.), jesi (42. ř., 63. ř., 119. ř.), šesnácťim (43. ř.), zist'ilo (44. ř., 91. ř.), zist'ili (47. ř., 71. ř.), začli (49. ř., 109. ř.), zist'ila (68. ř.), zajmavost (59. ř.), prázňinách (61. ř.), takle (76. ř., 80. ř.), kúli (82. ř., dicki (83. ř., 94. ř., 96. ř., 98. ř., 100. ř., 143.–144. ř., 146. ř., 149. ř.), vdicki (100. ř.), jesli (125. ř., 128. ř., 134. ř.), říc (128. ř.), doví jesli (134. ř.)

Pomocné sloveso spisovné (sme/sem)

sme (14. ř., 18. ř., 61.–62. ř., 65. ř., 71. ř., 124. ř.), sem (1. ř., 4.–10. ř., 60.–61. ř., 65.–68. ř., 124.–125. ř., 129. ř., 131. ř., 135. ř.)

2.2.2 OBECNĚ ČESKÝ ROZBOR

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Diftong *ej* nahrazuje *i/í*

bejt (14. ř., 126. ř.), f tejdle (71. ř.), obejvák (33. ř.), vejšce (61. ř.), bejvalo (78. ř., 93. ř.), vejminki (99. ř.), vejminek (99. ř.), bejvávalo (104. ř.), strejdové (107. ř.), obejváku (121. ř.)

Diftong *ú* v *ou* (shodné se spisovnou češtinou vyjma náslovného *ou*, které se nevyskytlo)

kousek (7. ř., 55. ř.), soupravu (21. ř.), prozkoumávalo (50. ř.), sourozence (106. ř.), koupelni (114. ř.), koupelna (114. ř.), kout (118. ř.), dlouho (123. ř.), koukal (149. ř.)

Absence náslovného *j*

ešše (8.–9. ř., 39. ř., 62. ř., 130. ř., 141. ř.), menovalo (24. ř.), esliže (126. ř.)

Protetické *v*

von (3. ř., 12. ř., 16. ř., 31. ř., 36. ř., 39. ř., 43. ř., 62. ř., 64. ř., 123. ř., 137.–138. ř., 141.–142. ř., 144. ř., 149. ř.), vo (3. ř., 9. ř., 97. ř., 99.–100. ř., 102. ř., 105. ř., 107. ř., 117. ř., 133. ř.), voňi (5. ř., 10. ř., 14.–20. ř., 25. ř., 35. ř., 40. ř., 46. ř., 48. ř., 50.–51. ř., 72. ř., 74. ř., 82. ř., 85. ř., 109. ř., 135. ř.), vono (7. ř., 20. ř., 34. ř., 84. ř., 116.–117. ř.), vocat' (7. ř., 53. ř.), votkat' (12. ř.), votkrili (31. ř., 33. ř.), vobrofskej (44. ř.), vožralej (80. ř.), vod (108. ř., 118. ř.), vodvoz (116. ř.), votst'ehovala (122. ř.), vopravilo (127. ř.), Volešníka (130. ř., 133. ř.), volešnická (131. ř.), Volešník (132. ř.), vohibaj (145. ř.), vohnul (148. ř.)

Skupina *sh* se vyslovuje *sch*

schořelo (4. ř.), schovat (53. ř.)

Častá změna sykavek *s, z, š, ž* na *c, dz, č, dž*

Karel Štvrtej (1. ř.), vocat' (7. ř., 53. ř.), štrnáct (9. ř.), dva tisícé štiri (22. ř.), štrnáct'ikilovej (50. ř., 54. ř.), f pocta'e (84.–85. ř., 101. ř., 114. ř., 134. ř.), plect [v hlavje] (139. ř.), rači (11. ř.), nejvječi (33. ř., 56. ř., 58. ř.), vječinou (82. ř., 96. ř.), neroščiloval (136. ř.)

MORFOLOGIZOVANÉ ZNAKY HLÁSKOSLOVNÉ POVAHY

Diftong *ej* nahrazuje *i/í*

Štvrtej (1. ř.), malinkej (2. ř.), celej (15. ř., 144. ř.), pjeknej (16. ř.), takovej (20. ř., 33. ř., 58. ř., 148. ř.), arapskejch (27. ř.), nákej (23. ř., 39. ř., 44. ř., 50. ř., 54.–55. ř., 79. ř., 146. ř.), nákejma (26. ř.), nákejch (57. ř., 78. ř.), jednej (41. ř.), kerej (43. ř.), vobrofskej (44. ř.), vzácnej (44. ř., 58. ř.), štrnáct'ikilovej (50. ř., 54. ř.), slovenskej takovej tlustej, kterej (63. ř.), druhej (69. ř., 148. ř.), jinejch (73. ř.), Hlubokej (74. ř.), vožralej (80. ř.), každej (88. ř., 92. ř., 148. ř.), velkej (95. ř., 132. ř.), malej (96. ř., 125.

ř.), **starej** (108. ř.), **sprchovej** (118. ř.), **stracenej** (134. ř.), **dobrej** (137. ř., 140. ř.), **špatnej** (139. ř.), **šikovnej** (142. ř.), **neschopnej** (146. ř.)

Úžení é v í

jediní (1. ř.), drsní (6. ř.), takoví (7.–8. ř., 19. ř., 23. ř., 25. ř., 27. ř., 33. ř., 41. ř., 145. ř.), výrazní takoví freski (34. ř.), hnusní (11. ř.), ňákího (13. ř., 22. ř., 91. ř.), ňákí (15. ř., 19. ř., 35. ř., 37. ř., 40. ř., 51. ř.), možní (17. ř.), starí (19. ř.), špaňelskího (22. ř.), kteří (25. ř.), vystavení (29. ř.), pječní (30. ř.), zajímaví (31. ř.), celí tí místnosťi (35. ř.), zrestaurovaní (36. ř.), zachovaní (38. ř.), ňákí malovaní truhli (40.–41. ř.), tí (35. ř., 41. ř., 86.–87. ř., 140. ř.), velkí (45. ř.), vzácní (51. ř.), třicetiletí válki (52. ř.), pječní ti podlahi vikládání (74. ř.), naučení (82. ř.), různí (83. ř.), každího (86. ř.), ohromní (92. ř.), druhího (93. ř., 106. ř.), malí (102. ř.), žádní (106. ř.), sví (108. ř.), malí (109. ř.), špatní (135. ř.), hrozní (149. ř.)

Diftong ú v ou

ňákou (5. ř.), sou (16. ř., 19. ř., 22. ř., 73.–74. ř., 92. ř., 121. ř.), celou (21. ř.), kupujou (25. ř.), vječinou (82. ř., 96. ř.), najednou (89. ř.), ňákou (100. ř.), takovou (121. ř.), s tou jednou (123. ř.), cestou (126. ř.), velkou (132. ř.), tou bočnicí (138. ř.), druhou (143. ř.), d'edou (146. ř.)

Sjednocení L a I sg.

f šesnáctím (43. ř.), f sedumnáctím (43.–44. ř.), f devatenáctím (49. ř., 53. ř.)

Sjednocené tvary v nominativu pl. u adjektivního skloňování

takoví ti zvukí (7.–8. ř.), ňákí ti vjeci (15. ř.), takoví asi tři jako ti starí sérije (19. ř.), výrazní takoví freski (34. ř.), takoví ti cimbuří (34. ř.), ňákí látki (35. ř.), ňákí válki (51. ř.), pječní ti podlahi vikládání (74. ř.), pozemki bili různí (83. ř.), ohromní peňíze (92. ř.)

MORFOLOGICKÉ ZNAKY

Koncovka (e/a/i)ma v instrumentálu pl.

s nákejma t'ema (26. ř.), mezi t'ema (83. ř.), s t'ema (85. ř.), s nákejma t'ema růžičkama (26. ř.), t'ema pozemkama (83. ř., 85. ř.)

Koncové -jc u druhého stupně příslovcí

časťejc (133. ř.)

Použití koncovky *-aj, -ej* ve 3. osobě mn. čísla

maj (5. ř., 20. ř., 25. ř., 50. ř., 82. ř.), **znaj** (82. ř.), **vohibaj** (145. ř.)

Vynechání l po souhlásce v muž. rodě l-ových přičestí

nezřek (93. ř.), řek (119. ř., 140. ř.)

2.2.3 JIHOZÁPADOČESKÉ RYSY ODLIŠNÉ OD OBECNĚČESKÉ SKUPINY

HLÁSKOVNÉ ZNAKY

Krátkost v infinitivu

plect (139. ř.)

Skupina *mj* proti většinovému *mň*

mje (9. ř., 13. ř., 129. ř.), **mjel** (24. ř., 88.–89. ř., 121. ř., 147. ř.), **mjeli** (28. ř., 40. ř., 42. ř., 46. ř., 62. ř., 76. ř., 79. ř., 109. ř.), **neumjel** (128. ř.), **upřímje** (130. ř.), **nemjel** (131. ř.)

Zbytky rozložení výslovnosti původních palatálních retnic (před *-i-*) *bji pji mji vji fji* místo *bi pi atd.*

Nevyskytuje se.

Jihočeská disimilace (přej zimu, lej sem přej zet')

Nevyskytuje se.

Jihozápadočeská intonace na konci věty: „ne?“

ňegdi f šesnácím, **ne?** (43. ř.), to bilo i u mamki, **ne?** (104. ř.), von bil vlasně tesař, **ne?** (141. ř.)

MORFOLOGIZOVANÉ ZNAKY HLÁSKOSLOVNÉ POVAHY

Zbytky *í* (II *ej*) po ostrých sykavkách

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě prepisů jej však nemohu doložit.

Záměna *jc* za *ovi* u místních jmen

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě prepisů jej však nemohu doložit.

Měkčení kmenových souhlásek v imperativu typu *prositi*

vocat' (7. ř., 53. ř.), **votkat'** (12. ř.)

MORFOLOGICKÉ ZNAKY

Podoby rodinných jmen typu *Bezděkojc/Bezděků*

Jindra Procháskú (79. ř.)

Koncovky *-í, -ají (-aji, -aj)* ve slovesných tvarech 3. osoby pl.

maji [oni] (29. ř.), mají [oni] (36. ř.), se domluví [oni] (125. ř.), vlaki jezdí (133. ř.)

Zachování rozdílu mezi tvary 2., 3. a 6. pádu j. čísla žen. rodu tvrdého sklonění adjektiv a rod. pronomin

f **tej** místnošći (32. ř.), f **tej** podobje (37. ř.), f **tej** dobjje (56. ř.), f **tejdle** dobjje (71. ř.), f **tej** fázi (124. ř.), kolem celí **tí** místnošći (35. ř.), s **tí** oblasti (41. ř.), na konci **tí** ciklosteski (86. ř.), vlastňíků **tí** púdi (87. ř.), do **tí** dobi (140. ř.), vod sví teti (108. ř.)

Ustrnulá adjektiva posesivní na *-ovo, -ino* pro všechny rody

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě přepisů jej však nemohu doložit.

Tvar *si* ve 2. osobě j. čísla slovesa „být“ je ve funkci spony i osobního morfému ve složených formách min. času

musels jít (122. ř.), tam **si** bez auta stracenej (134. ř.), jak **si** furt dáváš záležet (145.–146. ř.), abi **si** nevipadal (146. ř.), diš **si** mu mjel (147. ř.)

Zakončení 1. p. mn. čísla substantiv rodu muž. živ. dlouhým vokálem *-í*

fšichňí (92. ř., 103. ř.)

2.3 Nejmladší generace

Jako zástupce nejmladší generace jsem si vybral svého bratrance, jemuž je 20 let. Celý život bydlí ve Zlivi a nyní studuje vysokou školu v Českých Budějovicích. Je velmi výřečný, takže mi nedělalo problém jej vyzpovídat. O nahrávání věděl, přesto jsem ho raději provedl v době, kdy hrál na konzoli, aby se nemohl plně soustředit na svůj projev, což se podle mého názoru povedlo.

Bratranec mluvil o dětství, které jsme společně často trávili společně, a pak především o době, kdy ještě navštěvoval základní či střední školu a hrál hokej. Krátce se zmínil o svých plánech a zážitcích ze zahraničních cest. Jeho promluva je charakteristická množstvím nedokončených výpovědí a někdy také snahou své věty opravovat. Příliš často používal typická vycpávková slova: *jakobi* celkem desetkrát (3. ř., 5. ř., 14. ř., 22. ř., 23. ř., 56. ř., 69. ř., 94. ř., 95. ř.) a výraz *prostě* dokonce dvacetkrát (5. ř., 23.–25. ř., 41. ř., 53. ř., 55. ř., 57. ř., 60. ř., 63. ř., 68.–69. ř., 76. ř., 78. ř., 85.–86. ř., 90.–91. ř., 107.–108. ř., 110. ř., 113. ř., 124. ř.).

V respondentově promluvě se vyskytuje spousta rysů charakteristických pro jihozápadočeskou nářeční oblast, např: *předmjeti*, *Budějč*. Vyskytl se ale i prvek opačný: v lokálu singuláru feminina použil výraz „*f tí naší kategorii* (56. ř.)“ místo tradičního „*f tej*“.

Druhý rozhovor mi poskytla dlouholetá kamarádka Lucie, které je 24 let. Respondentka vyrostla a žila ve Zlivi ještě donedávna, než se přestěhovala kvůli práci do nedalekých Českých Budějovic. I ona o nahrávání věděla, ale ani v jejím případě nebyl v bezprostřednosti projevu žádný problém. Rozhovor proběhl v klidném prostředí v domě mých rodičů, který několikrát navštívila, a tak se mohla cítit naprosto přirozeně.

Lucie mluvila o své současné práci a také o tom, co dělala v nedávné době, kdy byla nezaměstnaná. Vzhledem ke své povaze neměla žádný ostych mluvit na diktafon a v její mluvě se nezdálo objevovat vulgarismy, které jsou však běžnou součástí projevů této nejmladší generace. I v jejím projevu se objevily nedokončené výpovědi a parazitní slova. Přestože je přepsaný úsek kratší než u prvního respondenta, stihla použít vycpávkové slovo *prostě* hned šestadvacetkrát (128. ř., 130.–131. ř., 134. ř., 139. ř., 143.–147. ř., 151. ř., 154.–157. ř., 159. ř., 167.–170. ř., 172. ř., 182.–183. ř.). Výraz „*jakobi*“ neužila ve své mluvě ani jednou.

V její promluvě jsou typické rysy jihozápadočeské nářeční skupiny, zejména intonaci na konci výpovědi: *proš'e na víši, ne?* (143. ř.), *před Vánoce ma, ne?* (179. ř.). Zajímavý je také výraz *pam* (127. ř.) ve smyslu *povídám*, jenž je sice jen nedbalou výslovností, ale respondentka jej často užívá v běžném hovoru.

2.3.1 RYSY MLUVENÉ ČEŠTINY

Podoby ukazovacích zájmen často složené

taditi (11. ř., 43. ř., 116. ř., 149. ř.), takovídle (14. ř., 16. ř., 144. ř., 147. ř.), takovího (47. ř., 62. ř., 89. ř., 169. ř.), takovíhle (65. ř.)

Vynechání hlásek, haplologie a nedbalá mluva

ňákej (2. ř., 46. ř., 135. ř., 154. ř.), ňákejch (41. ř.), skovani (5. ř.), skovat (6. ř.), vlasne (6. ř., 7. ř., 9. ř., 12. ř., 15. ř., 18. ř., 22. ř., 33. ř., 35. ř., 36. ř., 48.–50. ř., 67. ř., 69. ř., 73.–74. ř., 112. ř., 115. ř., 120.–121. ř., 123. ř., 151. ř.), dicki (8. ř., 77. ř., 118. ř., 123. ř.), diš (8. ř., 13. ř., 18. ř., 24. ř., 26. ř., 38.–39. ř., 40. ř., 55. ř., 133. ř., 135. ř., 142. ř., 146. ř.), gdiš (78. ř., 87. ř., 90. ř., 110. ř., 162. ř., 185. ř.), jesli (85.–86. ř., 147. ř.), jesi (127. ř.), takle (10. ř., 54. ř., 86. ř., 88. ř., 122. ř., 143. ř.), zist'il (23. ř.), zajmat (26. ř.), kúli (32.–34. ř., 65. ř., 105. ř.), kerou (41. ř.), osum (41. ř.), kerího (44. ř., 52. ř.), začli (46. ř.), veme (78. ř.), d'elaj (79. ř., 179. ř.), spomínal (84. ř.), přímački (102. ř.), odflák (103. ř.), pudu (66. ř., 126.–127. ř.), pude (125. ř.), lískú (126. ř.), pam (127. ř.), srce (147. ř.), voe (150. ř.), sedumnáctiletí (156. ř.), nečet (158. ř.), řínu (178. ř.), fak (187.–188. ř.)

Pomocné sloveso spisovné (sme/sem)

sme (3.–10. ř., 36. ř., 42.–43. ř., 52.–53. ř., 55. ř., 57. ř., 59.–64. ř., 82. ř., 87. ř., 93–98. ř., 109. ř., 112. ř., 123.–125. ř.), sem (12. ř., 14. ř., 17.–25. ř., 27.–42. ř., 46.–50. ř., 58. ř., 65. ř., 67.–71. ř., 74.–77. ř., 80. ř., 82.–86. ř., 89.–92. ř., 100.–103. ř., 106.–108. ř., 111.–114. ř., 119. ř., 121. ř., 129.–132. ř., 136.–144. ř., 147.–150. ř., 153. ř., 159.–161. ř., 166. ř., 170. ř., 181. ř., 185. ř.)

2.3.2 OBECNĚ ČESKÝ ROZBOR

HLÁSKOSLOVNÉ ZNAKY

Diftong *ej* nahrazuje *i/í*

bejt (31. ř., 60. ř., 180. ř., 186. ř.), přemejšlet (51. ř.), vejšku (100. ř.), tejden (120. ř.), umeješ (182. ř., 183. ř.)

Diftong *ú* v *ou* (shodné se spisovnou češtinou vyjma náslovného *ou*, které se nevyskytlo)

spoustu (1. ř.), koupelni (6. ř.), vedoucím (55. ř.), vimlouvat (69. ř.), skoušel (74. ř.), skoušenej (90. ř.), budoucna (92. ř.), dlouho (95. ř.), skouškovímu (113. ř.), nastoupim (115. ř.), koupila (132. ř., 137. ř., 144. ř., 147. ř., 148. ř., 150. ř., 160. ř., 161. ř., 167. ř.), šoustali (168. ř.)

Absence náslovného *j*

ešće (7. ř., 21. ř., 38. ř., 49. ř., 74. ř., 113. ř., 125. ř., 132. ř., 161. ř., 163. ř., 180. ř.), menovalo (78. ř., 167. ř.), ména (95. ř.), menuje (161. ř.), deš (133. ř., 135. ř.)

Protetické *v*

vona (17. ř., 39. ř.), von (20. ř., 45. ř., 50.–51. ř., 53. ř., 54. ř., 56. ř., 58. ř., 60. ř., 63. ř., 86.–88. ř., 90. ř., 144. ř.), vono (24. ř., 38. ř., 71. ř., 108. ř., 175. ř.), voňi (50. ř., 152. ř., 179. ř.), vopruz (68. ř.), vo (140. ř., 146. ř., 150.–151. ř.), vokna (183.–184. ř.), vod (160. ř., 174. ř.)

Skupina *sh* se vyslovuje *sch*

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě prepisů jej však nemohu doložit.

Častá změna sykavek *s, z, š, ž* na *c, dz, č, dž*

d'ectví (1. ř., 10. ř.), d'eckim (8. ř.), přectavit (186. ř.), licki (87. ř.), mušstva (55. ř.), štiř (126. ř.), štiři sta (135. ř., 138. ř.), štvrtí svjetoví (151. ř.), přectavovat (169. ř.), štvrtka (181. ř.), ženckí (186. ř., 188. ř.)

MORFOLOGIZOVANÉ ZNAKY HLÁSKOSLOVNÉ POVAHY

Diftong *ej* nahrazuje *i/í*

ňákej (2. ř., 46. ř., 135. ř., 154. ř.), silnej (2. ř.), takovej (2. ř., 8. ř., 17. ř., 18. ř., 27. ř., 31. ř., 88. ř., 97. ř., 117. ř.), zvidavej (17. ř.), hroznej (23. ř., 31. ř., 67. ř.), vičúranej (27. ř., 30. ř.), jakej (28. ř.), žádnej (29. ř.), zodpovjednej (31. ř., 37. ř.), každej (34. ř., 38. ř.), velkej (36. ř., 106. ř.), ňákejch (41. ř.), skvjelejch (43. ř.), kerej (45. ř., 74. ř.), víbornej (45. ř., 87. ř.), skvjelej (47. ř., 60. ř., 87. ř.), línej (67. ř.), malej (70. ř.), richlej (76. ř., 83. ř.), skoušenej (90. ř.), jinejch (112. ř.), jazikovej (120. ř.),

ženskej (128. ř.), strašnej (131. ř.), druhej (137. ř.), posmrtnej (141. ř.), různéjch (79. ř., 121. ř.)

Úžení é v í

takoví (3. ř., 4. ř., 14. ř., 62. ř., 64. ř., 77. ř., 94. ř., 117. ř., 120. ř., 143. ř., 165. ř., 176. ř.), s/z/f/do tí (7. ř., 56. ř., 63. ř., 113. ř., 155. ř., 164. ř.), takovídle (14. ř., 16. ř., 144. ř., 147. ř.), ud'elaní (36. ř., 145. ř.), kerího (44. ř., 52. ř.), do druhéj lajni (60. ř.), různí (14. ř., 60. ř., 62. ř., 78. ř., 79. ř., 80. ř., 88. ř., 93. ř., 94. ř., 125. ř.), ňákí (71. ř., 125. ř., 148. ř., 150. ř.), Jihočeskího (76. ř.), hbití (77. ř.), bejzbolovího (81. ř.), skvjelí (81. ř.), mího (84. ř.), ekonomickí (105. ř.), zlí (107. ř.), ťeškí (108. ř.), poprví (111. ř., 160. ř.), skouškovímu (112. ř.), dvacátího (128. ř.), naklizíno (130. ř.), Dobrovskímu (133. ř.), strašní (134. ř.), přečtíno (138. ř.), jední (141. ř.), chitří (149. ř.), svímu (149. ř.), čtvrtí svjetoví (151. ř.), žadní (155. ř.), celí (155. ř., 175. ř.), sedumnáctíletí (156. ř.), kteréj (79. ř., 134. ř., 156. ř.), českího (160. ř.), f'řipní (164. ř.), milostní (166. ř.), červení (171. ř., 172. ř.), uzavření (181. ř.), hrozní (186. ř.), ženckí (186. ř., 188. ř.)

Diftong ú v ou

sou (2. ř., 80. ř., 133. ř., 175. ř., 184. ř., 187. ř., 188. ř.), pamatujou (3. ř.), sednout (4. ř., 87. ř.), jednou (12. ř., 21. ř., 52. ř., 61. ř., 62. ř., 119. ř., 166. ř., 184. ř.), studenou (13. ř.), mnou (14. ř.), zviknout (37. ř., 40. ř.), mamkou (39. ř.), kerou (41. ř.), potřebujou (50. ř.), tou hokejkou (63. ř.), viberou (78. ř.), sportujou (79. ř.), ňakou (89. ř., 101. ř., 161. ř.), visokou (100. ř.), kterou (106. ř.), takovou (123. ř., 157. ř.), vječinou (164. ř.), dopadnout (173. ř.), stihnout (179. ř.)

Sjednocení L a I sg.

o posmrtním životě (144. ř.), vo ňákím princovi (150.–151. ř.), ve svím okolí (155. ř.)

Sjednocené tvary v prvním pádu v pl. u adjektivního skloňování

takoví ti [Vánoce] (3. ř.), různí vjeci (14. ř.), takoví pitomosti (62. ř.), takoví hbití nohi (77. ř.), takoví ti pusinkovací [hry] (94. ř.), takoví ti kníški (143. ř.), takoví ti trileri (165. ř.), ekonomickí předmjeti (105.–106. ř.), ňákí dva herci (162. ř.), ňákí různí fráze (125. ř.)

MORFOLOGICKÉ ZNAKY

Koncovka (e/a/i)ma v instrumentálu pl.

stromama (9. ř.), Vánoce**ma** (179. ř.)

Koncové *-jc* u druhého stupně příslovcí

pozdě**je** (39. ř.)

Použití koncovky *-aj, -ej* ve 3. osobě pl.

dě**laj** (79. ř., 179. ř.), **maj** (134. ř., 187. ř.), prodáv**aj** (134. ř.), neprodáv**aj** (134. ř.), chť**ej** (179. ř.)

Vynechání *l* po souhlásce v muž. rodě *l-ových* přičestí

přines (7. ř.), řek (24. ř., 28. ř., 50. ř., 52. ř., 66. ř., 71. ř., 121. ř.), nemo**ch** (32. ř., 111. ř.), ved sem dva nula (42. ř.), mo**ch** (43. ř., 146. ř.), odflák (103. ř.)

2.3.3 JIHOZÁPADOČESKÉ RYSY ODLIŠNÉ OD OBECNĚČESKÉ SKUPINY

HLÁSKOVNÉ ZNAKY

Krátkost v infinitivu

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě prepisů jej však nemohu doložit.

Skupina *mj* proti většinovému *mň*

samožřej**mje** (1.–2. ř., 15. ř., 22. ř., 29. ř., 60. ř., 122. ř.), **mje** (12.–13. ř., 16.–17. ř., 45. ř., 47.–48. ř., 51. ř., 58.–59. ř., 67.–68. ř., 75. ř., 77. ř., 117. ř., 129. ř., 149. ř., 168.–169. ř.), **mjela** (16. ř., 17. ř., 131. ř., 138. ř., 180. ř.), zapom**jel** (25. ř.), **mjeli** (36. ř., 43. ř., 52. ř., 82. ř., 123.–124. ř.), **mjel** (45. ř., 47.–48. ř., 51. ř., 58. ř., 77. ř., 111. ř.), nem**jel** (53. ř., 89. ř., 98. ř., 110. ř.), nem**jeli** (98. ř.), před**mjeti** (106. ř.), sm**je**jem (117. ř.), **mjesíc** (119. ř.), sm**je**ju (164. ř.), **mjesícem** (180. ř.)

Zbytky rozložení výslovnosti původních palatálních retnic (před *-i-*) *bji pji mji vji fji* místo *bi pi atd.*

Nevyskytuje se.

Jihočeská disimilace (přej zimu, lej sem přej zet')

Nevyskytuje se.

Jihozápadočeská intonace na konci věty: „ne?“

prost'ě na víši, **ne?** (143. ř.), před Vánoce**ma**, **ne?** (179. ř.)

MORFOLOGIZOVANÉ ZNAKY HLÁSKOSLOVNÉ POVAHY

Zbytky í (II ej) po ostrých sykavkách

musí (60. ř.)

Záměna *jc* za *ovi* u místních jmen

Buďejc (33. ř.), Buďejcích (104. ř.)

Měkkění kmenových souhlásek v imperativu typu *prositi*

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě přepisů jej však nemohu doložit.

MORFOLOGICKÉ ZNAKY

Podoby rodinných jmen typu *Bezděkojc/Bezděků*

Tvar *Bezděků* se běžně vyskytuje, na základě přepisů jej však nemohu doložit.

Koncovky *-í, -ají (-aji, -aj)* ve slovesných tvarech 3. osoby pl.

jezdí kolem baráku [oni] (182. ř.)

Zachování rozdílu mezi tvary 2., 3. a 6. pádu j. čísla žen. rodu tvrdého sklonění adjektiv a rod. pronomin

s **tí** dobi (7. ř.), do **tí** hokejki (63. ř.), s **tí** vejški (113. ř.), s **tí** celí zemje (155. ř.), u **tí** kníški (164. ř.), f **tej** dobj (29. ř., 40.–41. ř., 48. ř., 55. ř.), k **tej** chemii (92. ř.)

V první promluvě se vyskytl i jev opačný: „f **tí** naší kategorii (56. ř.)“ místo tradičního „f **tej**“

Ustrnulá adjektiva posesivní na *-ovo, -ino* pro všechny rody

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě přepisů jej však nemohu doložit.

Tvar *si* ve 2. osobě j. čísla slovesa „být“ je ve funkci spony i osobního morfému ve složených formách min. času

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě přepisů jej však nemohu doložit.

Zakončení 1. p. mn. čísla substantiv rodu muž. živ. dlouhým vokálem *-í*

Tento jev se běžně vyskytuje, na základě přepisů jej však nemohu doložit.

2.4 Lexikální rozbor

V lexikální části jsem se rozhodl zaměřit na specifické výrazy, které se v mluvě obyvatel města Zliv běžně vyskytují. Primárně jsem se snažil o zachycení slangových slov a slovních spojení, která jsou ve zkoumané oblasti obvyklá, ale mluvčím z jiných částí naší republiky by mohlo činit problém jim porozumět. K tomuto účelu jsem použil jak výrazy zaznamenané z příložených nahrávek, tak další specifická slova, po kterých jsem pečlivě pátral a zaznamenával metodou přímého pozorování.

Pro vysvětlení pojmů jsem používal především *Slovník nespisovné češtiny* od Jana Huga, dále mi velice vypomohl pětidílný *Český jazykový atlas* Jana Balhara a mým pomocníkem byly též internetové zdroje. Při sestavení slovníčku specifických výrazů mi byla nejvíce nápomocna má rodina a blízcí přátelé. Právě i vzhledem k tomu jsou mezi následujícími výrazy i taková slova, jež nelze dohledat v žádném slovníku. Vyskytly se také jevy hláskoslovné, které však považuji za lexikalizované.

S ohledem na to, že spousta slov je zastaralých a mezi mladou generací se nepoužívají, jsem rozdělil slovníček na dvě části. Do první jsem zahrnul slova, která sám během své každodenní komunikace využívám, a vím tedy bezpečně, co znamenají. V části druhé jsou umístěny výrazy, které jsem buď během svého dialektologického výzkumu slyšel vůbec poprvé, nebo jsem ani netušil, co znamenají, avšak používají je v komunikaci zástupci nejstarší generace obyvatel Zlivi.

Hesla jsou řazena abecedně, v závorce odkazují na zdroj, z něhož jsem pro vysvětlení daného slova čerpal (pokud byl k nalezení). Jestliže byl některý jev zaznamenan v nahrávkách, je na něj rovněž odkázáno v další závorce.

1. část

bejkárna – ob. č.; nesprávná, nečestná či nelegální činnost (slabší význam než sviňárna) (Hugo, 2009, 60 s.) (Nejmladší generace, 1. promluva – 61. ř.)

bramborák – ob. č.; smažená nebo pečená placka ze strouhaných syrových brambor (*Slovník nářečí českého jazyka* [cit. 20-3-2017])

bubák – ob. č.; zakončení jádřince na povrchu jablka či hrušky (Hugo, 2009, 76. s.)

cmunda – ze stejného těsta jako bramborák, ale peče se v pekáči

faldovky – holínky, gumovky

chlebník – předmět, v němž se uchovává chléb

fachman – ob. č.; odborník, znalec (Hugo, 2009, 123. s.) (Střední generace, 2. promluva – 144. ř.)

hajsavej – citlivý, háklivý, náchylný k úhoně

hapina – starší jízdní kolo na jízdu po městě

hůdě – děvče

jezed'ák, jezedák – ob. č.; dř. člen jednotného zemědělského družstva, obecně pracovník v zemědělství (Hugo, 2009, 180. s.) (Nejstarší generace, 2. promluva – 135. ř.); jihozápadočeská depalatace typu *pedák*

kolečko – ob. č.; dopravní náradí s jedním kolem a dvěma držadly

kolostav – stojan na jízdní kola (Hugo, 2009, 203. s.)

krám – ob. č.; prodejna, obchod (Hugo, 2009, 211. s.)

krocnout – praštit, bouchnout někoho (Hugo, 2009, 213. s.)

kropáč – konev na zalévání (*Lidový slovník pro chalupáře* [cit. 20-3-2017]) (Nejstarší generace, 2. promluva – 75. ř.)

kšandy – ob. č.; popruhy, šle (Holub, 1978, s. 271)

laťka – dřevěná tyčka, svislá část dřevěného plotu

mast'ňáci – prodavači uzenin (Nejstarší generace, 2. promluva – 127. ř.)

pentilka – mikrotužka, verzatilka (*Slovník nespisovné češtiny* uvádí pod názvem „pentelka“) (Hugo, 2009, 305. s.)

pikador – párek v rohlíku (Hugo, 2009, 309. s.)

poklice, puklice – ob. č.; víko na hrnec, konvici, šálek (*Lidový slovník pro chalupáře* [cit. 20-3-2017])

polodne – poledne

posíknout – posekat (trávu)

pošuk – ob. č.; duševně nemocný, blázen, pomatený (Hugo, 2009, 323. s.)

prdel jako Čtyři Dvory – obhroublé označení rozměrného pozadí (odvozeno od městské části v Českých Budějovicích)

přijít dýl – přijít později

příklopec – poklopec, horní přední část pánských kalhot se zapínáním

přeháňka – lokální krátký déšť

ranec – ob. č.; větší suma peněz (Hugo, 2009, 347. s.) (Nejmladší generace, 2. promluva nejmladší – 131. ř.)

rozmachanec – rozmazlenec

rožnout/roužnout – rozsvítit světlo (Hugo, 2009, 357. s.)

sekačka – ob. č.; sekaná (Hugo, 2009, 364. s.) (Nejstarší generace, 2. promluva – 129. ř.)

slejšák – ob. č.; prudký déšť (Hugo, 2009, 370. s.)

soletka – slaná tyčka

šajska – podprsenka (Hugo, 2009, 385. s.)

šlapačky – pedály na kole

šodat – šimrat, lechtat

šorna – hrablo na odhrabávání sněhu

špršle, šprcle – příčka žebříku (*Slovník nespisovné češtiny* uvádí pod názvem „šprusle, šprusle“) (Hugo, 2009, 407. s.)

šrajtofle – ob. č.; peněženka (Hugo, 2009, 408. s.)

šuplík – zásuvka (Hugo, 2009, 418. s.)

vajdlink – zadělávací mísa (Hugo, 2009, 444. s.)

vejminek – ob. č.; budova v sousedství hlavního domu, která sloužila k ubytování prarodičů, kteří již samostatně nehosподаřili (Střední generace, 2. promluva – 84. ř., 90. ř.)

vercajk – ob. č.; nářadí (Hugo, 2009, 448. s.)

vopruz – ob. č.; otrava, nuda (Nejmladší generace, 1. promluva – 68. ř.)

za komančů – ob. č.; v období komunismu (Hugo, 2009, 203. s.) (Střední generace, 2. promluva – 84. ř., 90. ř.)

zberchat se – vzpamatovat se, uzdravit se

zelňák, zelník – moučná placka plněná zelím

2. část

bejslezena – smyslů zbavený

burýna – řepa

folník – skleník potažený fólií

klubalky – kolíčky na prádlo

loch – sklep

lokáč – louže

misalka – malá mísa

taluta – příkop (Hugo, 2009, 424. s.)

povjášet – vššet (prádlo); charakteristický znak jihozápadočeské podskupiny (viz teoretická část: **a** místo **e** hlavně po měkkých souhláskách)

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval analýzou běžné mluvy v obci Zliv, která patří do jihozápadočeské nářeční podskupiny. Jádrem výzkumu byly přepisy nahraných rozhovorů se zástupci tří generací (nejstarší, střední a nejmladší), na nichž jsem se snažil demonstrovat, zda a jaké jsou nářeční rysy typické pro tuto lokalitu. Kromě prvků jihozápadočeské podskupiny jsem se zaměřil také na rysy mluvené češtiny a charakteristické znaky obecné češtiny, které jsem ještě dále vydělil na hláskoslovné jevy, tvaroslovné jevy a morfologizované jevy hláskoslovné povahy.

Všichni respondenti v obci Zliv od malička žijí, případně se v útlém věku přistěhovali a všichni až na jedinou výjimku mají v současné době ve městě trvalý pobyt. Promluvy jsem rozebíral postupně po jednotlivých generacích především proto, aby byly případné odlišnosti v mluvách věkově rozdílných lidí co možná nejvíce vidět.

Co se týče změn obecněčeských hláskoslovných, většina prvků se projevila u všech generací. Nejdominantnější z těchto změn byl výskyt protetického *v* (vopruz), které používají hojně všechny tři generace. Mezi všemi zástupci se zhruba rovnoměrně projevila diftongizace *ej* za *í* (umeješ) nebo *ú* za *ou* (kousek). V menší míře se u všech generací projevovала absence náslovného *j* (ešťe), změna sykavek *s, z, š, ž* na *c, dz, č, dž* (ženckí) a vůbec nejméně užívaná ze sledovaných prvků byla změna výslovnosti *sh* jako *sch* (schod'il). Ta se vyskytla jedinkrát u nejstarší skupiny, dvakrát u střední a ani jednou u nejmladších respondentů.

I tvaroslovné změny obecné češtiny se projevovaly rovnoměrně. U všech generací se vyskytlo několik případů koncovky *e/a/íma* v instrumentálu (Vánocema), poměrně časté bylo užití koncovky *aj, ej* ve třetí osobě plurálu, a to v drtivé většině u slova *maj*. Zastoupeno bylo také vypuštění koncového *l* po souhlásce v mužském rodě l-ových příčestí (řek). Tento znak se nejvíce projevoval u nejmladší generace. Naopak překvapivě malý výskyt jsem zaznamenal u koncového *jc* v druhém stupni příslovcí. Tento prvek se v každodenní komunikaci běžně vyskytuje, avšak na zaznamenaných nahrávkách jsem objevil pouze po jednom výskytu u každé generace.

U jihozápadočeských rysů hláskoslovných se potvrdil především výskyt výslovnosti *mj* oproti většinovému *mň* (mjesíc). Musím ovšem přiznat, že mi dělalo velké problémy tento prvek rozpoznat, jelikož výslovnost zmíněných hlásek se od sebe často liší jen nepatrně. Navíc se v promluvách kromě výslovnosti *mje* vyskytovalo často

i *mňe*. Navzdory předpokladům se velice zřídka objevila krátkost v infinitivu (plect). U nejstarší a střední generace bylo po jednom výskytu, u nejmladších příslušníků jsem tento jev nezaznamenal vůbec. V promluvách pěti ze šesti členů mého výzkumu se objevila jihozápadočeská větná intonace s typickým *ne?* na konci věty. Tento jev se objevil rovnoměrně u všech generací. Ve svém výzkumu jsem nezaznamenal ani jeden výskyt rozložení výslovnosti původních měkkých retnic ani disimilaci sykavek a zubnic (přej zimu). Vzhledem k tomu, že jsem se výskyt těchto jevů následně neúspěšně pokoušel sledovat u nejstarší generace, usuzuji, že tyto jevy jsou již ve sledované oblasti setřelé.

Co se týče tvarosloví, u všech generací se vyskytly koncovky *í*, *ají* ve slovesných tvarech třetí osoby plurálu (oňi d'elaji), a to v nejhojnějším zastoupení u nejstarší generace. Objevil se také tvar *si* ve druhé osobě j. čísla min. času (abi si nevipadal), který se vyskytl hlavně u střední a nejstarší generace, u nejmladších respondentů jsem jej nezaznamenal. Ustrnulé adjektivum posesivní na *ovo*, *ino* jsem v promluvách respondentů nezachytil ani jednou, nicméně v běžných promluvách je jinak hojně zastoupeno.

Další charakteristický prvek pro jihozápadočeskou nářeční podskupinu, který se v promluvách respondentů vyskytl, bylo zakončení 1. p. mn. čísla substantiv rodu muž. živ. dlouhým vokálem *í*. Ten se však projevil minimálně: u nejstarší generace se objevil dvakrát, u střední jednou a u nejmladší ani jednou. Zaznamenaná takováto slova byla jen dvě: *fšichňí* a *klucí*, jež považuji za jediná slova s dlouhým vokálem, která se v obci dodnes vyskytují. Například nejmladší generace už dle mého pozorování využívá častěji výraz *kluci* bez dlouhého vokálu.

Očekávaným výskytem byla záměna *jc* za *ovi* u místních jmen, která se u respondentů projevila několikrát ve slově *Budějce*. Na konec jsem si nechal rodinná jména typu *Bezděkojc/Bezděků*. V nahraném materiálu se varianta s koncovkou *ú* v nominativu vyskytla jen dvakrát (ti Rusňákú, Jindra Procháskú). Typ s koncovou *ojc* jsem ve Zlivi během svého zkoumání ani nikdy předtím nezaznamenal.

Poslední částí mé bakalářské práce byl lexikální rozbor, v němž jsem zkoumal výrazy, které se běžně vyskytují ve sledované oblasti, ale mluvčí z jiných částí naší republiky by jim nemuseli rozumět. Díky respondentům a dalším příbuzným a kamarádům jsem sestavil slovníček, který jsem rozdělil na dvě části, protože jsem sám

některá slova neznal. Podobné výrazy uvádí i Zdeňka Kinclová ve své bakalářské práci zaměřené na Českobudějovicko.

Na základě výzkumu musím konstatovat, že rysy jihozápadočeské podskupiny se ve Zlivi stále vyskytují, avšak v omezené míře, což se týká jevů hláskoslovných i tvaroslovných. Ústup je zhruba stejně patrný jak u generace nejstarší, tak u generací střední a nejmladší. Dochází k postupnému stírání nářečí a mnoho prvků se v promluvách respondentů vykytlo jen ojediněle. Jsem však přesvědčen o tom, že některé rysy, které jsou pevně zakořeněné a dokládá je i výzkum, budou u obyvatel obce nadále přetrvávat:

Z hláskoslovných znaků

- skupina *mj* proti většinovému *mň*;
- záměna *jc* za *ovi* u místních jmen;

Z morfologických jevů

- podoby rodinných jmen typu *Bezděkojc/Bezděků*
- koncovky *-í, -ají* (-aji, -aj) ve slovesných tvarech 3. osoby pl.
- zachování rozdílu mezi tvary 2., 3. a 6. pádu j. čísla žen. rodu tvrdého sklonění adjektiv a rod. pronomin

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie

- BALHAR, Jan. *Český jazykový atlas 1*. Praha: Academia 1993, 428 s. ISBN 80-200-0014-3
- BALHAR, Jan. *Český jazykový atlas 2*. Praha: Academia 1997, 507 s. ISBN 80-200-0574-9
- BALHAR, Jan. *Český jazykový atlas 3*. Praha: Academia 1999, 577 s. ISBN 80-200-0654-0
- BALHAR, Jan. *Český jazykový atlas 4*. Praha: Academia 2002, 626 s. ISBN 80-200-0921-3
- BALHAR, Jan. *Český jazykový atlas 5*. Praha: Academia, 2005, 579 s. ISBN 8020013393
- BĚLIČ, Jaromír. *Nástin české dialektologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. 464 s.
- BĚLIČ, Jaromír. *Přehled nářečí českého jazyka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. 98 s.
- BOGOCZOVÁ, Irena. *Textová opora ke studiu mluveného jazyka a dialektologie*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2012. 190 s. ISBN 978-80-7464-033-9.
- CALETKA, Jan a kol. *Zliv kdysi a dnes*. Zliv, 2010. 177 s.
- CUŘÍN, František a kol. *Vývoj českého jazyka a dialektologie. Učebnice pro pedagogické fakulty*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. 216 s.
- HAŠEK, Jaroslav. *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010. 510 s. ISBN 80-7181-381-8.
- HOLUB, Zbyněk, JANEČKOVÁ, Marie. *Úvod do české dialektologie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1993. 122 s.
- HUGO, Jan a kol. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Prah: Maxdorf, 2009. 501 s. ISBN 978-80-7345-198-1
- LAMPRECHT, Arnošt. *České nářeční texty*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. 432 s.

VONDRA, Václav. *Zliv. Minulost a přítomnost města a okolí*. Zliv, 1985. 189 s.)

Webové stránky

Folklorní soubor Bystřina: Pohádka o mrkvi [on-line] [cit. 11-2-2017]. Dostupné z WWW: <<http://bystrina.cz/cz/pasma/85/27>>.

KÁNDLOVÁ, Lucie. *iDnes*: Dříve se Zliv kvůli přezdínce Mrkvanov prala. Teď má mrkvové slavnosti [on-line]. 2011. [cit. 11-2-2017]. Dostupné z WWW: <http://budejovice.idnes.cz/drive-se-zliv-kvuli-prezdivce-mrkvanov-prala-ted-ma-mrkvove-slavnosti-1z6-/budejovice-zpravy.aspx?c=A110814_152307_budejovice-zpravy_alh>.

KŘÍSTEK, Václav. Pracovní proces a vývoj jazyka. *Naše řeč* [on-line]. 1951. roč. 35 [cit. 11-4-2017]. Dostupné z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4211>>.

Lidový slovník pro chalupáře [on-line] [cit. 20-3-2017]. Dostupné z WWW: <<http://lidovyslovník.cz/>>.

Město Zliv: O městě [on-line] [cit. 11-2-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zliv.cz/zakladni-informace/ds-50/p1=52>>.

Slovník nářečí českého jazyka [on-line] [cit. 20-3-2017]. Dostupné z WWW: <<http://sncj.ujc.cas.cz/>>.

Slovník cizích slov online [on-line] [cit. 20-3-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.slovník-cizich-slov.net/>>.

Zliv, Šamotka [on-line] [cit. 11-2-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.plzdi.cz/Zliv/index.htm>>.

Sekundární zdroje – bakalářské práce

CÍSAŘOVÁ, Nikola. 2014. *Analýza běžné mluvy v okolí města Prachatice*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Filozofická fakulta, Katedra bohemistiky.

FRANTA, David. 2013. *Fonologické nářeční prvky západní části jihozápadočeské nářeční podskupiny na příkladě mluvy obyvatel Poleně a blízkého okolí (okres Klatovy)*.

České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Filozofická fakulta, Katedra bohemistiky.

HATÁKOVÁ, Jana. 2015. *Mluva oblasti Nepomuku ve třech generacích*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra slovanských jazyků a literatur.

JINDROVÁ, Jana. 2013. *Chodské nářečí ve třech generacích*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka a literatury.

KINCLOVÁ, Zdeňka. 2016. *Českobudějovická mluva ve třech generacích*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra slovanských jazyků a literatur.

KREKLOVÁ, Lucie. 2015. *Běžná mluva v Suchdole nad Lužnicí ve třech generacích*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Filozofická fakulta, Katedra bohemistiky.

SOMMEROVÁ, Eva. 2011. *Běžná mluva v obci Bolešiny*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská universita, Filozofická fakulta, Katedra bohemistiky.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Přepis nejstarší generace

První promluva

1 Nám to fšechno ukazovali, jo. Jak jeli, jak virazili, fšechno, jo. A bilo jich šest teda a dicki jich
2 muselo bejt šest a jeden z letadla, jako jo. Jeden s těch šesti bil průvotce, kerej tam jezďí
3 dvakrát za rok, a abi je tam vlasne ti domorodci pustili, jo. Tagže von už umí s nima i mluvit,
4 fšechno. Ale stejne, diš se k nim blížili, tak normálne, jo, von říkal, jak von se menoval, Jahoda,
5 a von jim říkal, teť si zaleste fšichní. A aňi nedutat, teť du jenom já. Protože na ne stejne mířili
6 šípama, jo. Přestože jako vjeděli, že přídou, nosiči bili vod nich taki, jo. Přimo s toho kmene
7 bili nosiči, tagže vjeděli, že přídou, a přesto na ne prostě mířili. Tak aš ten Jahoda tam potom
8 teda, jo, s nima začal to, tak potom, jo, dali dolu a mohli jít k nim dál. Fšechno to krásne
9 ukazovali, jo. Jak vlasne žijou, úplně nemožne žijou, hrozne. To snad neňi aňi pravda, ešće že
10 v takovej dle dobre žijou takle lidí. Takovej vokolo tak patnácti je jich tak maximálne. Takovej
11 ten kmen jenom. Neňi tam přimo nákej náčelník nebo kouzelník, to vůbec nemaji, jo jako. Maj
12 tam dost hlat teda, sou jako hodne, hodne sou taková... Todle maj ti břiška vitodle, jo. Dožívaj
13 se tak štiřiceti let, víc ne, jo. A to už sou jako hodne starí teda, diš je mu štiřicet, jo. A voňi to
14 vcelku aňi neví pořádně, kolik je jim let, jo. No ti nosiči, ti sou mladí, to je samozřejmje diš
15 musí jako na ne čekaj letadlem. [...]

16 Úplne šli takle po takových třich, jak se to menuje ti, bambusi, jo. Tak po tom šli a mjeli každej
17 jednu tu, dibi spadli dólu, ne že bi tam se bili propadli teda třeba jo, to zas nebilo aš tak hlubokí.
18 Jo, ale prostě bi bili třeba hned vod bláta a špinaví. Tam vlasne jako žádná voda náká zvlášť
19 nebila jako. Voňi se nemejou vůbec, jo. Voňi diš se šli mejt do náki tí louže, pak si tam dali ti
20 tableti, jo, abi to aspoň, jo, abi todle a voňi se na ne choděli dřivat, protože to jako vůbec to, náki
21 mití to vůbec jako neznaji. Klukúm sem viprávjela, jak nosí na pitlíkovi nosí taki udělanej, taki
22 z bambusu, jo, a diš dou na lof, tak si to zastrčí jako dál, jo, abi jim nepřekážel, a doma ho jako
23 takle jako vstičenej, jo. A takle to maj fšechno, jo, f tom zatku a ženckí sou tadi maj sukínki a
24 tadi sou nahí teda, jo. Náki korálki maj takle, jo, z nákich těch prasat hlavne, tam sou hlavne
25 prasata. [...]

26 Bilo to fakt zajmaví, dibiste bejvali bili doma, tak sem vás vzala sebou, protože to bilo úplně
27 jedno, kdo přide, jo. Voňi to i dost to takle pořadaj jako pro známí a von u toho heski prostě
28 povídá, jo. Vona nás ešće pohostěla, já říkám ježišmarjá, diť si nám nemusela vůbec nič, jo.
29 Voňelo to tam houskama, pekla houski a taková s bramborovího těsta taki taková jako vipadalo
30 to jako bich... Třeba já d'elám ti šhubánki určite to bilo s toho samého těsta, já sem neměla čas
31 s ní povídat, a bilo to taki vopečení právjje, jo. Ale vona, vona je vlasne Slovenka, vona může
32 zase mít náki jiní recepti, jo. Vona řekla, že nám ho teda dá, jo. Bila tam Rúžičková taki,

33 učitelka, jo, s mužem, tāditi, ti Rusňákú. Ti mje teda docela jako roščiloval Rusňák, protože
34 pořát do toho kecal, jo, tak von mu teda votpovídál jako, jo. Tak dobře, ptal se třeba, jo. No, ale
35 voňi tendleten kmen žerou lid'i, víš. Co tam teda jako takle, jo, chod'í, tak ti je normálne
36 sežerou, jo. Tagže von se pak zeptal, diš uš to úplne skončilo, tak se pak zeptal, a co jako d'elaj
37 s t'im. On říká: no ti kost'i zakopaji, normálne co de, tak prost'e sežerou, jo. No a jako proč vás
38 teda nesežrali a von říká, no protože to je dvakrát za rok tam prost'e takle ta víprava jako přide.

39 Nesolí, nesolí vůbec nič. A takle ho bilo vid'et toho, co bil jakobi z nich takovej nejstarší, a mjel
40 menčí takoví prase, tāditi mjel takle packu, uš bilo mrtví teda, jo, takle mjel asi do púlki, voňi
41 nejsou aš zas tak velkí, jo. Tak ho přitáhnul, ne? A ženckí sou jako na jednej púlce, to maj
42 z bambusu postavení, tam sou takle ženckí a voňi sou teda zvlášť, jo. A musí čekát, aš to prost'e
43 aš co zbide a jesi něco zbide. Diš to sežerou, tak nemaj ženckí nič, jo. Žádní, že bi se ňákí jako
44 jo, jako domlouvali, jo. Vúbec se na ňe aňi neviprdnou. [...]

45 No a ti porodí tak patnáct d'et'í za tu dobu a strašne málo jich zústane naživu. Protože tam říkal,
46 že to je, jenom se podívat do vodi, co tam je fšeho hmizu hnusního. Oňi i ti nohi maj takoví
47 jakobi sežraní, hodne rospláclí, protože sou bosí, že jo, samozřejmje. A takoví i jako všeljakí
48 prolezlí, jo. Takovou holčičku ukazovali, ta mňela svrap úplne tāditi takle celá po jednej straňe
49 bila, to mi jí bilo líto, jo, to bila todle. A sed'ela tam u tí Evi právje, jo, a mi sme říkali, jak ste se
50 domlouvali a vona říkala: no, tak něco, jo, mi todle, a dištak přišel teda tendleten Jahoda,
51 protože vlasňe umjel tu jejich řeč, tagže se jako tak ňejak, že něco přeložil. Říkala, že t'ech d'et'í
52 jako jí bilo líto, že teda ti d'et'í to tam teda chudáci apsolutňe...

53 No a diš to přinesli, tak to takoví jako kamen to bil velkej a na tom bil taki vomotanej ten
54 bambus ud'elanej ze dřeva, tak to bila vlasňe taková jakobi sekera, jo. A t'im ho rozmlát'ili úplne
55 na kouski, rozd'elali voheň mezit'im, to trvalo strašne dlouho neš ho rozd'elali, jo, neš to tam
56 nandali jako fšecho, jo, na to, připravili. No a pak to tam takle špinaví vlasňe nandali, jo, na
57 ten voheň. No a pak to dlouho pekli, jo, to bilo, jo, povídali, sed'eli u toho. Ženckí mohli teda
58 taki vopčas jako přijít a zase museli vodejít. No, voňi ňikam nechvátaji vlasňe, ne? A pak, diš to
59 bilo hotoví, tak voňi maj s t'ech bambusú, je to jakobi vidlabaní s t'ech bambusú, je to jako náš
60 škrop, jo. To ukazovali taki, voňi ti stromi si pjekňe jakobi maji za sebou, kterej uš múžou vzít,
61 jo, protože musí mít určitej vjek taki, abi tam teda f tom jako něco bilo, jo. Jak to pracňe jenom
62 poráželi, jo, vopravdu velkí palmi. A voňi právje viuzijou i ti listi, jo, protože právje s toho zase
63 d'elaji jako všeljakí tāditi vozdobí teda a na pomoc teda i na zametáňí, jo, prost'e všeljak, oňi to
64 ti ženckí dovedou strašne viuzít. A dibis to vid'ela, jak je ta sukínka ud'elaná, tak bi si mislela,
65 že je uháčkovaná. To voňi vůbec neznaj, to d'elaj fšecho rukou. Eva říkala, že to nestačila se
66 d'ívat. Jo, voňi si to fšecho vod nich koupili potom, jo. Abi jako něco mjeli tak na todle, jo. I
67 pro ti chlapi, jo, tak fšecho, co jako ňejak, jo, i šípi si přivezli taki, no. Protože zvlášť sou šípi

68 na ribi, zvlášť sou šípi na lidi, jo, na prasata, to maj fšechno, jo, ud'elani prost'e zvlášť. Tagže
69 voňi si to fšechno přivezli, ale báli se, že uš jim to potom nedovolí tadi uš jako, jo, v letadle. Aš
70 potom jeli do Prahi a ňigdo jim jako... Mohli to prost'e převest, jo, fšechno. To je fakt d'elani,
71 jak dibi to bilo háčkovaní. Tak heski ud'elani, voňi sou tak šikovní, to úplně jenom jedou. Tagže
72 vona jako zastavila a ch'ela, abi to d'elala jako, jo, pomalejc. Říkám: možná sem to pochopila,
73 ale je pravda, že za celou dobu sem to neviskusila, tagže uš to určit'e nebudu zas umjet, říkala.
74 Von schoďil dvacet kilo, vona jenom tři kila, jo. Říkala teda jako, že bi tam rozhodňe uš nejela
75 teda.

Druhá promluva

74 Dříf to prádlo taki bílilí, víť. Že to namáčeli a nechávali to na sluňičku. No, to se bjelilo prádlo
75 normálně. Na trávje a se kropili kropáčem, se zase votočilo a zase todlencto. [...]

76 Ne, vařeňí, víš. Vomastek žádnej, nič. Von toho sňet, prosimťe. Tak, to já, to co von sňí, tak to
77 sem sňet, diš sem támle sportoval, jo. To sem toho taki sežral, deset knedlíkú. Ale teť to vidíš
78 tadi. Mňe to je jedno, co sňí tadi, víť, tak je to na stole, jo, ale von po holkách ešťe. Jo a vono se
79 nezdá víť, jo. Já sem taki přibrál, co sem přijel s tí nemocnice, tak sem přibrál osum kilo. Ne
80 osum kilo, šest kilo sem přibrál. Mjel sem osumdesát dva, teť mam osumdesát osum, no. [...]

81 To bil dobrej potom, co bil s srcem, pak začal zas, jo, pak začal přibírat. Tam se spadnul, jo. No
82 to víš, ale nejhorší je, že von se nají večer a už nič nedělá. A já si mislim, že diš přide s toho
83 vašeho, co hrajete támde, jo, tak že přide domu a ešťe se nají. Čim je starší, tak tím jako
84 přibíráš víc, jo, jako. [...]

85 Ešťe to, ešťe to neňi? Já teda hlat nemam, já sem jet uš, ale klucí tadi. Sem mjel sír, ten co sem
86 dostal vod taťki vašeho, sem si ho nechal pjekně rozležet, ten Olmín, jak se menuje. Ten neska
87 bil akorát. Vosolil, vopepřil a chlebík... Ten je lepší než Hermelín, ten Olmín, čoveče, jo.
88 Hermelín je todlencto dobrej, ale ten Olmín mi chutná víc než Hermelín. Hermelín diš takle ho
89 necháš trošku a bil uš tekutej, tak von jako čpí jako trošku do čpafku, jo. Tendle Olmín je fakt
90 příjemnej. To se nedá diš, to todle. Já sem musel počkat, aš to projde, protoe sem ho tu musel
91 mít todle, jo. Pak teprva se to dá jíst, protoe to sou čerství sejri, a to neňi vůbec chuť toho sejra,
92 jo. Takovej, ti musí bejt akorát, takoví skoro, ten vňitřek abi bil uš takovej jako se táhnul, jo. To
93 je správnej, tendlencten, zrající sejra. Ta naše babička, ta umjela d'elat, škoda, že to neumim ten
94 pivňí sejra. Se d'elalo ňejak s tvarohu a pivo do toho a todle, no a nechalo se to ležet, jo. A to se
95 úplně stesklovaťelo a vipadalo to jako sirečki. A to táta choďil tam do tí hospodi tam do tí
96 hospodi k tomu kanonu, a to tam i štamgastí takle zadarmo, víš, na stole, chleba, sůl, pepř. No a
97 to, tam mašťili karti, táta teda nhrál, ten kibicoval, ale diš tam nebil, tak chlapi nhráli. Dicki:
98 počkáme na Beďu, až přide. Nebo kolikrát i pro ňej došli: mi nemůžeme hrát pod' todle. No a
99 jako ti to tam, jo, to vindavali, si každej namás a vosolil, vopepřil. No a naše máma, ta ho taki
100 umjela d'elat víborňe. A to bil ňákej Kočera se menoval ten hospockej, jo. To bil takovej pravej,
101 ten bil, tak jako f'řech filmech, vidíš takle zást'eru, takle todle, jo. Čepici takle takovou, ten
102 turban na hlavje. Fes se to menuje správňe, ne turban. Fes, ve Strakoňicích. Tak tam to bilo
103 žrádlo, doma... To nás učil táta vdicki, sme sedli večer a namazal chleba, takle přes ti bochníki,
104 víš, celej takle ten krajíc. Máslem a teť to tam na ten sejra namás, vosolil, vopepřil a nakrájel a
105 mi sme seďeli s bráchou a to nám chutnalo úplně nejvíc. Neumim ho ud'elat, no. Sem to skoušel
106 a se mi to nepovedlo. Nebilo to takoví, nebilo to vono, no. [...]

107 No jo, ale tam už musíš vjedet ti figle k tomu. To víš, co tam do toho dát, ale diš nevíš jak, kde
108 to máš tohle, tak. [...]

109 No, ale to nebilo vono. To bil takovej tvarohovej, a to neňi vono. To musí bejt úplně už tekutí,
110 jo. Pomalu abi, jo, to samo choďilo, jak se říkalo, jo. [...]

111 Jo, ale to nebilo vono. No jo, ale tak to víš, voňi ňigde prodávaj, jako ňivu nesmíš prodávat, diš
112 je správně vizrálá, ne? Protože to bi se nedala krájet, ňic. A potom vůbec aňi ti sejri, ti tvrdí, tak
113 ti taki nejsou dozrálí, protoe bi to nemohli skladovat ňigde.

114 To já diš sem choďil d'elat kontroli do Krumlova, do t'ech sklepú, tam co zraje ta ňiva, ne. Sem
115 kontroval, sem uďelal zápis, jo, todlencto, a tet', tak f pořátku, né a... Už tam bili ženckí
116 z laborki a ředitel: dáš si tohle? Voňi, víš, to je co maj přezrálí, tak voňi to vokrajovali, no a
117 dávali to jako do t'ech tavenejch potom. A to bilo, to dicki tam mňeli takovou kopičku, to tohle,
118 a to vjed'eli, že to mam rát. To bilo v masňe tadi na Prašskej, tam sejm d'elala sekaná. A to bilo,
119 to kam se sere tadle sekaná, stála šesnáct korun kilo tenkrát. Takovidle šiški to bili, dva a půl aš
120 tři kila. To bil takle vo ňeco širší takovej stúl, jo, taková deska to bila, mramorová na kolečkách,
121 jako v krematoriju. Na to se naskládali ti pekáče s tou sekanou a zajelo se s t'ím do tí pece celí,
122 víš. Se to zavřelo, no a tam se topilo, jo, jako f pekárňe, to je pec, která bila šamotová, a tam
123 bilo sklo f tom, víš. Kolem toho, abi to ten žár udržovalo stejnej, jo. Pak tu sekanou vindali a já
124 mjel nejrači, co se tam připeklo na ti pekáče. [...]

125 Voňi to tam normálňe zavezli, uďelali tomu kúrku, pak to zapáři, víš. Normálňe pustili tam
126 páru, vono se to jako povařilo. Pak to dopekli, ale... To říkám, to bila fakt, to bila špička. Na
127 živitelce, tam choďili k masťňákúm fšechni návštevěi takle, jo, to tam mňeli jako delikatesu.
128 Tenkrát to bilo za t'ech šesnáct korun, to bilo úplně parádňí cena, jo. A to tam i ministři a fšichňí
129 tidlenci... Sekačku z Buďejc, tu úplně zbožňoval každej. Hlavňe muj strejda, to bil řezňík a
130 mjel řeznictví na Prašskej, f t'ech místech, jak začíná Gomel, tam bili takle baráki a f tom tam
131 mjel řeznictví. A koňská sekaná, ti bláho. Neska bi si za ňí dal majlant a tenkrát stála deset
132 korun kilo. [...]

133 To bila pravá koňská, musí tam bejt podíl vepřovího masa, protože jinak bi to nedrželo, jo. Ale
134 převážná část tam bila fakt koňského masa. A protoe tenkrát bilo hodňe koňí a na t'ech
135 závlahách todlencto... A jezděáci a lesňici, tak si zlomil nohu, tak už to se neléčilo, jo, tidle
136 vjeci, už to šlo na jatka. Párki? Šťavnatí. Točenej salám? Za sedum korun, to bil turistickej,
137 koňskej, ten stál asi jedenáct nebo dvanáct.

Příloha č. 2 Přepis střední generace

První promluva

- 1 A jako já sem jed'ini, já sem říkala, že si pamatuju, že ten Loket, to bilo, že tam Karel Štvrtěj bil
2 jakobi jo, diš bil malinkej, že prost'e ho tam jakobi drželi, jako mámu mu odvezli a jeho tam
3 nechali, že jo. A tak von vo tom taki jako něco říkal, a te' nám viprávjel ti budovi, jak to tam je,
4 že něco jakobi schořelo. Tet' tam náká část je, kdi stavjeli jakobi, co. No Míra říkal, tam sem
5 teda vúbec nešla, voňi tam maj nákou tu mučírnu a Míra říkal, že to bilo, já sem říkala, že
6 todleto nemam ráda, ale jako tak sem tak fakt nešla. Míra tam šel, říkal, že to bilo dost drsní. A
7 já sem jenom šla na záchot a vono to tam bilo kousek vocať, a te' tam vocať bili slišet taková ti
8 zvuki jakobi prost'e, jak někoho mučí, jako víš, to sténání taková a to, já sem říkala: ti vole, eš'e,
9 že sem tam nešla, to bi mje trefilo, mje bi se vo tom eš'e štrnáct dní zdálo. [...]
- 10 A voňi tam pak, já nevím, co tam bilo, aňi sem se Míri neptala, já to aňi nechci vjed'et teda, jo...
11 Ale říkal, že to... i Míra sám řekne, že to bilo hnusní, tak jako nevím rači. A pak tam bila právje
12 vístava porcelánu, ti Míru votkať von říkal, že se jim te'ka zase něco vrátilo, tadi z jížních Čech
13 něgde, že to bilo podle mje jako z nákiho zámku. Jo, já už vim, ne z jížních Čech, z toho... Že
14 jim to přivezli, to bich si, že tam aňi nemohlo nič bejt, jak sme tam bili... ze Švihova. Voňi to
15 rozvezli prost'e jakobi po celej zemi snad, tak voňi náki ti vjeci tak asi ví jako co. Ale bil tam,
16 ten porcelán bil docela pjeknej, prže voňi jak tam sou, von říkal, že to je s 'ech porcelánek f tom
17 okolí, prost'e fšecho možní. A hodně tam bilo z Mózru taki jo, že voňi tam bili právje jakobi
18 ti, voňi tam, no co sme jakobi to tam... Právje to sme vid'eli na tom Lokt'i a pak i teda f tom
19 Mózru, že voňi sou taková asi tři jako ti starí sérije. Jakobi taková, jo, že prost'e náki jedno je ten
20 splendit, to bil takovej asi nejluxusnější, a to vono je fšude, voňi to tam maj na fotkách. Že to
21 má Beneš, že to daroval Alžbjet'e jako svatebňi dar jo, celou tu soupravu. Pak že to, já nevím
22 dva tisícé štiri na svadbje, to bilo asi špaňelskiho, jako toho prince nákiho, že jako tam sou
23 fotky, že s toho pili jakobi přitom a taková. Pak je náká sérije, která je hodně podobná, a to je
24 nákej kopenhavn, nebo já nevím, jak se to menovalo. A to jakože zase mjel Havel, a že to jako
25 já nevím která, a prost'e že to maj naše velvislanectví, že voňi to kupujou prost'e jako taková
26 jako, abi to bilo prost'e reprezentativní. A pak něco že dodávali, a to bilo s nákejma tema
27 rúžičkama taková jako, a to že dodávali někam jako do hlavně jako do arapskejch států a do
28 Indije prost'e že tam jakobi, to tam fšude jako mjeli. Tak to bilo i na tom, i na tom Lokt'i právje
29 jakobi vistavení, že tam to jakobi maji asi jako něgde, že to nevím historicki, kde to vzali. To
30 bili fakt pjekní. [...]
- 31 Ne, tak to tam nebilo. Oňi tam votkrili, jako tam to bil jako hrat, ale víš co bilo zajímaví, že von
32 třeba tam ukazoval jakobi f tej místnost'i, co jak říkal Míra, že tam bili obrazi, tak tam že to bila
33 jako nejvječí místnost na tom hradě. Takovej jako obejvák nebo to. Tak že tam votkrili taková
34 hodně to bilo pjekně si'e jakobi výrazní taková freski jakobi, vono to bilo taková ti cimbuří jako

35 hradní a prostě pak tam nějakí látki a takoví. A to bilo vlasne kolem celí tí místnosti a voňi na
36 částech to mají už zrestaurovaní, a to vipadá docela fak dobře a von říkal, že to právě jakobi se
37 zachovalo docela jako f tej podobje, jak to bilo, že to bilo, potom jak to nějakí ti počuci, že to
38 přetřeli prostě, tak to pot tim zůstalo jako pjekně docela zachovaní. [...]

39 No a co tam Miru bilo eště jakobi to, ten meteor, meteorit teda jakobi nějakj. Von říkal, že to
40 bila nějaká strašná vzácnost, to tam bili vlastně ti prohlítci jako, kteří... Voňi tam mjeli nějakí
41 malovaní truhli jakobi hodně a takoví ti skříňe, taki jakobi s tí oblasti, a potom tam v jednej
42 místnosti mjeli ten meteorit jako. Já právě tomu moc nerozumim jesi jako Míra říkal, že to bil
43 asi ten kus jakobi kerej jim tam zůstal, von říkal, že to našli někdi f šesnácim, ne? Asi f
44 sedumnácim století asi někde v lese. Pak se zistilo, že to je nějakj úplně vobrofskej vzácnj kus,
45 že to f Evropje snad vůbec jako neňi. Že to bilo jako hodně velkí docela a že to, že to vlastně
46 donesli jako na ten hrat, tam že to někde jako mjeli a že to vážilo asi sto kilo. A pak že voňi do
47 toho mlátili a prostě to. A že jim to nešlo rozbít a že zistili, že to je devadesát procent železo.
48 Tagže pak jako nějak někde určil někdo, že je to teda meteorit asi a to. A voňi zase jako někdi
49 asi v devatenácim století, že jakobi to začli, že bila taková doba, že se fšechno hrozně
50 prozkoumávalo. Rozmlátili ho jako na kusi a že jako voňi tam maj nějakj štrnác'ikilovej kus, a
51 ten jakobi je tam. Voňi to dokonce i říkali, že to považovali za tak vzácní, že diš bili nějakí válci,
52 nevím, co tetka říkal, že to bilo za válku... Za třicetiletí válki. Tagže to hodili do studně, že to
53 prostě jakobi chtěli schovat, tagže to potom vocat' jakobi vitahli a tohle. A asi v devatenácim
54 století, že to rozmlátili na ti kusi a že tam je prostě nějakj jenom ten štrnác'ikilovej. Pak že já
55 nevím. Někdej kousek, že je v Indii, nějakj kousek je támle, prostě že vůbec neví, kam se to jako
56 rosputovalo. A že nejvječí kus s toho, že je v Humburku. Že si to jakobi, že to bilo f tej dobje asi
57 možná jako že za France Jozefa nebo čert ví, nějakjch t'echhle Hapsburkú, že si to vzali jako,
58 takovej vzácnj jakobi kus, tak ten nejvječí, že si odvezli do Vídně. Tak to taki tam bila jako
59 taková docela zajmavost jako heská. [...]

60 Miro ale normálně, víš co. Jako tam je to úplně luxusní, že jo. To je jako zámek, ale já sem tam
61 diš sem bila na vejšce tak sem tam dva roki o prázňinách provád'ela. A mi sme jeden rok, jeden
62 rok sme mjeli jakobi se tam natáčela pohátka, jo. Někí Němci, von tenkrát to eště Bednárik, jesi
63 si pamatujete. To bil režisér slovenskej takovej tlustej, ktorej tam jakobi režiroval tadi muzikáli
64 po revoluci jako Drákulu a tidleti. A von tenkrát točil tadi tu pohátku. A já vim, že tam
65 normálně, to sem aš diš sem jí vid'ela, mi jsme tam jako d'elali kompars, jo. A já diš sem to
66 vid'ela aš jakobi potom po revoluci, vona to bila Šípková Růženka. Tak oňi zas, jak to plat'ili
67 taki Němci, tak Růženka bila Slovenka a princ bil Němec. A normálně pak diš sem to vid'ela,
68 tak se zistila, že to bil ten jeden, jak hrál toho Komisaře Rexe. Mislím, že sem t'í říkala, viť.
69 Jako jeden z nich jakobi s t'ech... Nebil to ten první, ale jako asi druhej nebo třet'í jakobi, kerí
70 hráli toho... Gedeon Burkhart. [...]

71 A jako to bilo hrozňe fajn, ale f tejdle dobje, jednak mi sme tam teda zist'ili, ti filmaři se chovali
72 jak prasata, jo. Voňi jim to pronajali, tenkrát řikali asi za šedesát nebo sedumdesát t'isíc na den,
73 ale tam sou vlasňe jakobi fakt diš to vid'íš na t'ech zámkách jinejch tadi, tak třeba tadi na
74 Hlubokej sou straňe pjekní ti podlahi viklání, jo. To je fakt jako unikátňí. A voňi tam jako
75 normálňe lezli, tahali tam písek na botách víš, jakože to prost'e i ničili jako t'imhleťim.

Druhá promluva

76 To je několik důvodů k tomu, jedno z nich je, že to vede mezi pozemkama. Takle tadi mjeli
77 sedláci ti pozemki, prostě na hranici těch pozemků je cesta, to je jeden z důvodů. A jeden
78 z důvodů taki bejvalo, že to bili jako tradiční cesti, že tudi se prostě choďilo z nákejch důvodů.
79 Jak říkával Jindra Procháskú, ti mjeli nákej statek f těch Kestřanech, a tam je takovádle cesta.
80 Říkal, že diš d'eda jezďil vožralej z hospodi, tak ti koňe prostě jeli takle a podle toho se uďelala
81 silnice. Ti koňe jeli domu, víš prostě, a jak jeli ti koňe tak prostě to uďelali. [...]

82 Tak ti koňe to maj naučení, voňi tu cestu znaj. Ale spíš to vječinou bilo kúli pozemkúm. Ti
83 pozemki bili rúzní a mezi ěema pozemkama prostě se to dicki ňejak na ěech krajích spojovalo.
84 Vono to je do dneška tak, že jo, f poctaťe. Aš pak za komančú se to trošku jakobi ti pozemki,
85 jak se scelili do ěech jezedé, tak voňi si pak s ěema pozemkama f poctaťe d'elali, co chťeli.
86 Neska je to zase uš, jo, že to musíš kažďiho... Tam je právje problém tam na konci tí
87 ciklosteski, že ten jeden pozemek, tam je já nevim kolik prostě jako vlastňíkú tí púdi. No,
88 protože to zase vzniklo d'ed'ictvím, že prostě, jak se to d'ed'ilo, jo, tak tam prostě... Ten mjel tři
89 d'et'i a každej z nich mjel tři d'et'i a uš máš najednou devjet d'ed'icú. [...]

90 Protože to se dohledávalo pozďe. To bilo jako, víš, aš vlasňe po komančích, ti lid'i aňi
91 nevjed'eli, že je to jejich pozemek a diš se to vracelo, tam se zisťilo, že to bilo nákiho d'edi, ale
92 mezitím to prostě ti d'et'i a fšichňi jako d'ed'ili. A každej si mislel, že sou f tom ohromní peňize,
93 tak ňigdo se toho jakobi nezřek ve prospjech jako toho druhího. A dřif to tak bejvalo, že diš bilo
94 víc sinú na tom statku, tak že tam dicki bil jeden, a ten jeden, toho ňejak viplat'ili nebo, jo, ňigdi
95 to nebilo, že prostě... Maximálňe se to rozd'elilo třeba ten statek na dvje části, jo, diš bil velkej.
96 Ale diš bil malej, tak vječinou to tak bilo, že ten jeden sin dicki odešel. Vječinou to bilo, že
97 třeba ho dali do učeňí. Že bil řemeslňík, jo, d'elal náký řemeslo, a ten jeden zústával na tom
98 statku a staral se vo ňej. Protože dva bi neuzivil, jo, to tak dicki bilo jakobi mišlení. Zase ale ten
99 gdo zústal na tom statku, tak se zase musel starat vo ti rod'iče. Právje bili ti vejminki potom.
100 Tam bil vejminek, a tam vdicki ti starí, diš uš přestali sedlačit, tak šli tam, jo, a ti uš pak se
101 starali jenom vo nákou drúbeš. A tam jakobi spíš uš bili jako f poctaťe nevíkoní. Takoví ti uš
102 nechod'ili na pole tolik, jenom diš jako, jo, ale spíš potom vo ti d'et'i malí se starali, diš prostě
103 fšichňi museli na pole a tak. [...]

104 To tak jako bejvávalo tradiční, no. To bilo i u mamki, ne? Že zase babička zústala f baráku, tak
105 vlasňe se zase starala se jako vo babičku a vo d'edu. No, to bila taková tradice, že ten gdo má
106 barák, tak toho druhího sourozence třeba jakobi s toho neviplat'í, pak taki nechťeli žadní peňize
107 vlasňe bráchové, strejďové. Ale, že se bude starat vlasňe vo ti rod'iče. [...]

108 To bilo ňák, to dostal d'eda starej, to dostal vod sví teti. Já vim, že to bilo jenom to dole. Ale
109 voňi to pak diš se narod'ila mamka, tak voňi to potom začli stavjet, že to je malí. Mjeli stavjet
110 původně na zahrad'e, jak je ten sat. [...]

111 To schod'íš'e, to co je dole, tam jakobi bilo a vod toho schid'íš'e nahoru to tam nebilo.
112 Přistavjeli vlasně jakobi patro. No tak to se postavilo richle. [...]

113 Tak jako f pocta'e se tam, tam asi ňegdo ňegdi bude bidlet, že jo. A diš vemeš nákladi na dvje
114 koupelni, tak to neňi jako d'eleno dvjema. Vona jako jedna koupelna bi bila třeba za sto padesát,
115 ale dvje nejsou za tři sta, ale třeba za dvje s'e. Že vlasně ta firma uš je tam a vlasně ten vodvoz
116 materijálu a to fšechno, to vlasně jakobi je v jednom. Vono se to pak, jo, t'im, se to... Vono to
117 neňi třeba jako vo polovinu, ale je to, tagže se to jakobi viplat'í. Tak babička má dole nahoře
118 vanu a dole sprchovej kout, no. [...]

119 Aňi nevim, jesi tam vůbec Zdeňek ňegdi bidlel, čoveče, abich t'i řek pravdu. Možná že pak jo,
120 ale to bil pokoj mamki a Pavlíni, jo. A Zdeňek ten vlasně bidlel na tom gauči f kuchíni. Teť tam
121 co sou ti dveře do obejváku, tam mjel takovou skříň, a tudi se vlasně do obejváku nechod'ilo,
122 musels jít jako z venku. Tak potom možná, že diš se mamka votst'ehovala, že tam chvíli bil, ale
123 von tam taki nebil dlouho, protože von potom bidlel v Lišovje s tou jednou, co s ní žil. [...]

124 Já sem tenkrát jim to říkal, že teda, diš sme bili f tej fázi, že sme vjed'eli, že chceme ňeco, jo, že
125 ten bit že je pro nás malej, tak sem tenkrát jim říkal ať teda se domluví ze Zdeňkem a jesi tam
126 Zdeňek chce bejt, tagže úplně f pohod'e a že to budeme řešit teda svojí cestou. A esliže bi tam
127 Zdeňek nešel, tak že bisme tam třeba jakobi šli a že bi se to tam vopravilo. No, a tak tenkrát se
128 do toho tchánovi nechťelo a Zdeňek nevjed'el, jo. Zdeňek jako neumjel říc, jesi tam chce, nebo
129 nechce. No, tagže t'im to vlasně usnulo a já sem teda t'im pádem pro mje to znamenalo, že to
130 řešit nebudu. Ale vona tam eš'e ke všemu aňi mamka nechťela upřímje vůbec do Volešňíka.
131 Protože je volešňická, tak vona tam nechťela. Já sem s t'im problém nemjel, ale vona jo.

132 Volešňík a Zlif je to docela velkej rozd'íl, máš tam třeba velkou školu a je tam nádraží a
133 fšechno. Tam vlaki jezd'í vo hodně čast'ejc, neš jezd'í autobusi. Do Volešňíka to máš tři autobusi
134 za den, doví jesi. Tam si bez auta stracenej. F pocta'e je tam i daleko dost do lesa a neňi tam
135 vlasně jako voňi... A ne že bi to bilo špatní, ale prost'e tam mamka nechťela. Tak já sem se
136 s t'im jako ňejak nerosčiloval. [...]

137 Ďeda bil dobrej, dokut ho to, netrefil ho ten valník, ten ho hodně... No, von špatně slišel a
138 nevšim si toho traktoru a dostal vlasně valníkem do hlavi jako víš, tou bočnicí. No a potom von
139 bil špatnej, pak uš to jako bilo moc, no. To víš, to je rána... Začlo se mu to v hlavje uš jako
140 plect potom a do tí dobi bil jako furt bich řek, že dobrej. Jemu to jakobi mislelo. Vlasně kolik
141 mu bilo, diš eš'e lez po střechách, von bil vlasně tesař, ne? Ďelal krovi a to fšechno, tam les po

142 střeách, uráe mu bilo přes sedumdesát, diš les po střeách. Von bil hrozěe šikovnej, děda,
143 to jako jo. Ale na druhou stranu se s ňim nedalo ňic dělat, protože to bilo, dicki prostě fšechno
144 bilo jakobi špatěe. Tak von bil fachman a dělal to celej život, tak dicki to víš... A diš jako
145 s takovimdle človjekem ňeco děláš, tak prostě se tĭ jako vohibaj hřebĭki, víš. A takovĭ, jak si
146 furt dáváš záležet, víš, hrozěe. Abi si nevĭpadal jako ňákej neschopnej. Tak dicki s dědou se fak
147 jako nedělalo dobře. Jako diš si mu mjel ňeco držet a to, ale diš jako fak jako zabĭjet hřebĭki, tak
148 to každěj druhej se vohnul, jo. A diš si to dělám sám, tak jako nemam takovej problém, ale
149 s ňim to bilo dicki fak hrozĭ, protože von na tebe koukal.

Příloha č. 3 Přepis nejmladší generace

První promluva

1 Z d'ectví já si teda pamatuju spoustu vjecí. To bilo tam na sídlišťi samozřejmje tadi ve Zlivi.
2 Nákej silnej zážitek... To nevim, jestli je to nákej takovej teda... Samozřejmje Vánoce, to sou
3 takoví ti, co si jakobi d'eti hodně pamatujou, to já si teda taki pamatuju. No že sme mňeli jakobi
4 vždicki takoví jako že sme si museli fšichňi sednout ke stolečku, fšichňi sme museli jíst a
5 museli sme čekat neš jakobi, že dárečki bili skovaní za dveřma a mi sme museli prost'e počkat
6 dokut nezazvoňí Ježíšek a museli sme se skovat do koupelni, neš vlasně zazvoňí Ježíšek a mohli
7 sme se jít podívat, co nám vlasně přines. Pamatuju si eš'te třeba s tí dobi, že vlasně pod náma bil
8 takovej parčík s d'eckim hřišť'em a že sme tam dicki diš bilo léto, tak sme tam choďili hrát
9 fodbal, uďelali sme si tam branki mezi vlasně stromama. Stromi bili tički a hráli sme tam fodbal
10 mezit'ím. To si taki pamatuju. Z d'ectví nebo takle přímo s toho místa, gde sme bidleli, to si
11 pamatuju fakticki jenom pár vjecí. Pamatuju si úplně přesně, jak to tam vipadalo. Taditi vjeci.
12 Ale úplně zážitki s toho... Vim, že sem jednou jako fakt hodně zlobil a tat'ka se na mje vlasně
13 nasral, diš to tak řeknu, a musel mje strčit pod studenou vodu, abisem se uklidňil, protože to fakt
14 se mnou uš nešlo. Takovídle jakobi různí vjeci, já sem bil takoví hiperaktivňí d'ít'e. [...]

15 Tak samozřejmje ze začátku do Zlivi. S toho to já si toho moc nepamatuju, akorát vlasně svojí
16 třídňí, to bila paňi Šimerdová, ta bila úplně skvjelá, ta mje mjela hrozně ráda, protože já bil
17 takovej zvidavej přece jenom bil sem takovej aktivňí, ale furt zvidavej. Vona mje mjela ráda až
18 na to, že to bil takovej jeden púlrok, gde já sem vlasně objevil to, že diš nepřinesu domácí úkol,
19 tak se nič moc nestane. Dostával sem poznámki, za zlobeňi taki, protože sem udeřil našeho
20 nejagresivnějšiho spolužáka sem udeřil do zat a von se rozbřečel, sem za to dostal poznámku.
21 Potom sem eš'te dostal jednou poznámku za to, že bjechám po tříd'e a ohrožuju sebe i druhé.
22 Samozřejmje ale vlasně jakobi to bilo ale i u t'ech domácích úkolú, že já sem vlasně fakt púl
23 roku nenosil domácí úkoli a bil s toho hroznej prúser. No, já sem hlavně jakobi prost'e zisťil, že
24 diš je nepřinesu, tak se fakticki nič nestane, protože vono se nič nestalo, já sem prost'e řek paňi
25 učitelce jenom že jo, že jenom sem si ho zapomjel doma a prost'e sem ho neud'elal a paňi
26 učitelka bila f pohoďe. Aš potom diš uš to bilo teda čast'ejší, tak se o to začala zajmat jako proč,
27 jak je to možňí, že nenosim domácí úkoli. Tak já bil takovej vičúranej, já sem si třeba došel tadi
28 k Ribúm a zeptal sem se, jakej máme úkol, a spolužačka mi to řekla a já sem přišel domu a řek
29 sem, že žádnej úkol nemáme samozřejmje. Mňel sem s toho teda problémi potom ale... F tej
30 dobje sem si přišel vičúranej hrozně. [...]

31 V hokeji sem bil zodpovjednej, to se aňi nedá bejt takovej. To bi bil hroznej prúser, a to já sem
32 si nemoch dovolit. Co se tíče hokeje, tak to já sem si vždicki dával pozor na fšechno... Kúli
33 hokeji sem musel přejít na základku do Buďejc na Grinvaldofku kúli tréningúm a vlasně i kúli
34 zápasúm a kúli fšemu, že to bilo mnohem jednoduší neš, abisem každej den musel dojízďet

35 jenom na trening, tak sem tam vlasně dojížděl do školi. Jezd'il sem už potom vlakem sám, už
36 sem bil dost velkej na to. Mjeli sme to vlasně tak uđelaní, že nám skončila škola a hnet sme šli
37 na tréning. Už sem si musel zviknout trošičku bejt zodpovjednej sám za sebe. Nebilo to
38 jednoduchí, ale tak... Vono potom, diš už je to ot třetí třídí fakticki každej den... Tak vono ze
39 začátku eš'e sem jezďil třeba s mamkou, diš vona jezďila do práce, tak sem jezďil s ní. Pozďeje
40 už sem jezďil i sám, diš už nám to nevicházelo časovje. Časem se na to dalo zviknout. F tej
41 dobje bil hokej jed'iná vjec, kerou sem prost'e bral... Někejch osum devjet let asi. (No vid'íš to,
42 ved sem dva nula. Tet' sme začali mluvit a prohrávám tři dva.) Bil sem v Motoru, no jako to bil
43 Mauntfílt, dříf to Motor nebil a fšechni tāditi vjeci. Nevim co bich o hokeji moch říct, mjeli sme
44 tam pár skvjelejch trenérú, jako napříklat pana Stárka, kerího si teda ceňim dotet'. Aňi nevim,
45 kde skončil, ale to bil víbornej trenér, kerej mje mjel rát a von mi dal tu přezdítku Mejdžr,
46 potom mi tak začli říkat fšichňi. Dříf už aňi nevim, jak sem bil, to bil ňákej Majírek nebo ňeco
47 takovího. A potom teda pan Cald'r, ten mje mjel posledňí rok, gdi já sem hrál. Bil skvjelej, ten
48 mje mjel taki hrozňe rád a já sem si toho hrozňe ceňil, že mi vlasně dal tu šanci f tej dobje, gdi
49 já sem vlasně skončil. Já sem vlasně hrál, potom sem na rok skončil a d'íki ňemu sem se potom
50 eš'e na rok vrát'il. Von vlasně řek, že voňi potřebujou jednoho človjeka a já sem nat tím tak
51 začal přemejšlet, protože mi to začalo hrozňe chibjet. Von mje mjel rát a já jeho taki, protože
52 von mi dával příležitost'i. A dokonce jednou mi i řek, že si... Mi sme mjeli hráče s Písku, kerího
53 moc ňigdo nemjel rát a von se tam fsad'il s jedňim... Prost'e sme ho tam trošku i šikanovali, bili
54 sme docela hnusní, no tak to f tādít'ech kolektivech takle normálňe bívá t'ech sportovňich. No a
55 von se prost'e fsad'il s našim vedoucím muš'tva, diš sme hráli proti Kladnu, kerí už f tej dobje
56 nebilo úplňe dobrí jakobi f tí naší karegoriji. Tak se fsad'il, že dám gól já a né von, a tak jako si
57 na mňe fsad'il, že mi i vjeřil docela. Bila to taki sranda prost'e. Nakonec to dopadlo tak, že sme
58 nedali gól aňi jeden. Sem se snažil hodňe, von mje dokonce dal do první lajni, abisem mjel
59 nejvíc prostoru. Mi sme teda tolik gólú nakonec nedali, nejvíc gólú dala druhá lajna, tak mje
60 potom poslal do druhé lajni. Prost'e sranda musí bejt a von bil skvjelej. Samozřejmje sme d'elali
61 rúzní bejkárni. Tak napříklat sme dávali izolepu na brusle, dokonce sme jednou načurali
62 ňekomu do bruslí nebo ňeco takovího. Ďelali sme rúzní takoví pitomost'í. Třeba jednou, jeden
63 kluk si omotával jako hokejku, prost'e sme ňejak dreli do tí hokejki a von si tou hokejkou virazil
64 zup. To bilo takoví hrozňe neviní, že sme to tak jako vůbec nemisleli ale... Pak nevim, už si
65 toho taki moc nepamatuju, takovíhle vjeci. Ze začátku sem si říkal, že to je kúli škole, protože
66 sem si řek, že pudu na středňí a budu se vjenovat spíš tomu, coš teda nakonec úplňe nevišlo,
67 protože já sem hrozňe línej. Ale jako potom to vlasně i bilo, že mje to i přestalo bavit, prost'e mi
68 to nedávalo to, co dříf. Mje bavilo hrát jenom zápasí a tréningi, to bil hroznej vopruz, sem se
69 s toho snažil ňejak vimlouvat. Už to prost'e ňejak nešlo, už sem jakobi vid'el i že sem vlasně
70 malej a že mi to tolik nejde, že bisem si nejspíš jako moc nezahrál, že bich nejspíš šel zase na

71   ňákí hostováňí, tak sem si řek, že vono bude lepší skončit dříf ňák toho litovat, že bich nehrál a
72   akorát bi mňe to neřešilo aňi. [...]

73   To bilo Gimnázium Česká, která se vlasňe rok potom spojilo s GONem, vlasňe ten sportovní
74   gimpl, na kerej si choďil taki. No vlasňe sem ešře potom chvilku skoušel bejzbol, no. To sem
75   hrál tadi ve Zlivi, to bilo fajn, to mje teda taki bavilo chvilku. Přece jenom sem to hrál asi dva
76   roki. Já sem se dostal i do Jihočeskího víbjeru, protože prostě sem bil hodňe richlej a já sem to
77   vjedel dicki, já sem mjel taková hbití nohi. To sem bil i na Olimpijádě d'etí a mládeže, nebo jak
78   se to přesňe menovalo. To se viberou rúzní olimpijionici, gdiš se to tak veme, prostě d'etí ze
79   všech rúznějch krajú, kteří sportujou. Tam d'elaj rúzní sporti proti sobje. To je gymnastika,
80   atletika, tam sou fšechni fakt rúzní sporti. Bejzbol teda mezi tím bil taki, tam sem se teda já
81   dostal, do toho bejzbolovího víbjeru na tu olimpijádu. Tam to bilo fakt jakože skvjelí, protože
82   tam bila úplňe skvjelá parta a mjeli sme úplňe skvjelího trenéra taki. Já sem teda bil akorát
83   hrozňe richlej, ale potom mi tolik nešli ruce, tagže sem choďil jenom na meti bjehat... Nedávno
84   sem spomínal na mího učitele chemije, se kterim sem se teda úplňe nepohot, co se tíče teda
85   toho, že sem se od ňej ňic moc nenaučil, protože prostě... Nevim, jesli sem na to úplňe nebil,
86   nebo jesli sem to flákal. Takle to tam mňelo víc lidí, jako já. Ale prostě von bil teda úplňe
87   skvjelej jako licki nebo jak to říct. Von bil úplňe víbornej, gdiš sme třeba šli si sednout ňekam
88   po škole nebo takle. Nám viprávjel rúzní historki a bil takovej hrozňe aktivní. Von vihrál mislim
89   i ňákou cenu za nejlepšího učitele roku nebo ňeco takovího. Nemjel sem ho rád jako učitele,
90   protože prostě sem si s ňím ňák asi nesednul, no. Von bil hodnej, gdiš sem bil skoušenej třeba,
91   že mi pomáhal hodňe. Ale já sem tomu prostě nerozumňel a chemije teda nebila ňigdi ňic, co
92   bich cht'el studovat do budoucna. ňigdi sem moc k tomu nenašel cestu, no, k tej chemiji. [...]

93   Bili sme na ližáku a tam sme teda d'elali rúzní blbostí. Sme tam počúrali třeba z balkónu
94   autobus. No mi sme tam hráli rúzní hri taki, jakobi taková ti pusinkovací. Já nevim, jak to bilo,
95   uš si to taki pořáďňe nepamatuju, uš je to docela dlouho. Sme si jakobi na papírki napsali ména
96   a museli sme mu dát pusu na tvář. Třeba i klukúm no, ale nás bilo našťestí ve třídě málo klukú.
97   Nás bilo ve třídě jenom sedum klukú a dvacet tři holek, tagže mi sme s tím takovej problém
98   úplňe jako nemjeli. Mí sme si to potom řekli třeba, kdo má koho a ňejak sme si to uďelali... Uš
99   si pořáďňe nepamatuju, f čem fšem to spočívalo. [...]

100   Po střední to sem šel na vejšku nebo sem to mňel teda f plánu, že sem cht'el jít na visokou, ale
101   pořáďňe sem teda nevjedel kam. Chťel sem skusit ňákou grafiku, ale ta se mi nejvíc líbila
102   v Brně, která mi teda nakonec apsolutňe nevišla, protože sem potceňil přímački se dá říct. Sice
103   né, že bisem to úplňe odflák ale, asi sem tomu nedal tolik, kolik to potrebovalo. Tagže sem
104   nakonec skončil v Buďejcích na Jihočeskí univerzitě na ekonomickej fakultě, která asi taki
105   nebila moje úplňe nejšťasňejší volba. Nevišlo to hlavňe kúli programováňí, jako ekonomicí

106 předmjeti, ti sem jakštakš zvládal, ti mi ne'delali aš tak velkej problém, aňi matika, se kterou
107 sem se taki na středňi úplňe nepohot. No nakonec prost'e to programováňi bilo zlí, to sem prost'e
108 úplňe nezvládl. Protože vono to prost'e bilo těžkí, bilo to mnohem těží, neš sem si mislel.
109 Nezvládala to, tím se teda nemůžu úplňe obhajovat, ale nezvládala to vječina lid'í. Mi sme
110 prost'e museli to hrozňe chápat za pochodu a gdiš třeba ňegdo programováňi v život'e nemjel a
111 mjel ho tam poprví, tak to apsolutňe nemoch dát. Já sem to teda uš i přettim vid'el, ale pracovali
112 sme úplňe na jinim principu, úplňe v jinejch programech. Každopádňe já sem vlasňe s tí vejški
113 odešel eš'te dříf, neš sem vůbec došel ke skouškovímu, protože sem prost'e vid'el, že to
114 apsolutňe nemůžu dát, sem si i spočítal ti krediti, že bi mi to nevišlo. Tagže uš sem se dopředu
115 domluvil, že vlasňe nastoupim na jazikofku, abich vlasňe bil furt student, abich nemusel furt
116 plaťit zdravotňi a sociálňi a takovídle taditi vjeci. Tam je to fajn, tam mam fajn spolužački, mi
117 se furt fšemu smjejem a je to takoví... Ta angličťina mje baví, to je takovej jazik, kterej mje
118 baví obecňe, mje angličťina dicki bavila. [...]

119 Sem bil v Irsku, tam sem bil teda mjesíc. Přettim sem teda bil i jednou v Londíňe, to teda bilo na
120 tejden, to úplňe nebilo takoví. V Irsku to bil jazikovej kurs, kde vlasňe nás bilo spousta
121 studentú, ze fšech rúznejjch zemí Evropi. To sem řek špatňe, vlasňe ze všech zemí svjeta, tam
122 bili i s Argentíni a Venezueli a takle rúzně. A nejjvíc tam samozřejmje bilo lid'í z Evropi. Jako to
123 bilo fajn, mi sme vlasňe mjeli takovou hodinu, to je vlasňe ňeco jako teť na jazikofce. Dicki tři
124 nebo čtíři hoďini deňe a bavili sme se tam spolu nebo sme se prost'e učili tu angličťinu. A mjeli
125 sme tam ňákího učitele, kterej nám říkal ňákí rúzní fráze.

Druhá promluva

125 To já vim, jenže já eště nevim, kolik nás bude, abich je jako rezervovala. Nebudu rezervovat
126 pjet lískú, diš... No já jako budu určitě, já mam do štir vit', ale... Lenka taki říkala, že prej chce.
127 Tak prej jesi budu s ní, že s ní něgdo nechce jít. Tak pam, jo, tak můžeš jít, vit'. [...]

128 Tet' dělám prosim'te v IGI zástupkíni vedoucí v Lindexu. Je to prost'e ženskej opchot.
129 Dvacátího teprf, já sem bila žena v domácnosti jako. A vůbec mje to nebavilo jako, já sem bila
130 úplně uš, já sem prost'e nevjed'ela co... Mam doma úplně naklizíno, víš co, jak v živo'e nebilo.
131 Mjela sem přečtení úplně fšechni kníški, co mam. Utra'ila sem prost'e strašnej ranec za kníški,
132 víc neš za hadri snad, protože sem si... já sem třeba si... já sem šla do IGI, koupila sem si
133 kníšku a eš'te já musím chod'it k Dobrovskému pro kníški, protože diš deš do t'ech Levních
134 kních, jak sou, tak tam maj strašní prost'e kravini. Tam prost'e prodávaj ti kníški, kteří se
135 neprodávaj, že jo. Tagže diš si to tam deš koupit, tak máš jistotu, že to bude nákej šit. Tagže
136 musím chod'it do Dobrovského, a tam uš kníška stojí tři sta štiri sta, že jo. A to já sem třeba šla
137 do toho Dobrovského, koupila sem tam kníšku, že jo, na'ešená, tak sem šla domu. No a druhej
138 den sem tam šla zas, protože uš sem mjela třeba přečtíno jako. Třeba štiri sta pjet set stránek
139 jako. Tagže já se prost'e třeba zdvojnásobila, za tu dobu, co sem bila doma, tak sem
140 zdvojnásobila svojí knihovnu jako. A sem třeba tak vo dvacet procent zase třeba chitřejší, sem
141 se naučila noví slova. Vim jak vipadá posmrtnej život podle jední knížki hele. [...]

142 Já sem četla právj'e, já sem si řekla, tak diš uš kurva nemáš práci vole, tak se budeš vzd'elávat
143 aspoň. Tak si kupovala takoví ti kníški prost'e na víši, ne. Vzd'elávací a takle, tagže sem si četla
144 takovídle kravini. Koupila sem si normálne kníšku o posmrtním živo'e jako. Nebo prost'e von
145 to bil jako triler ud'elání. Jo, že prost'e ženská umře, dostane se do posmrtního života, gde
146 prost'e musíš bojovat vo ten život, abi ses moch třeba vrátit spátki, jo. Diš máš třeba zástavu
147 srce, tak jesli se vrátíš, nebo ne. A takovídle kravini prost'e, no. A pak jako naposlet sem si
148 koupila úplně totální jako kravinu. Nákí zase scifi nebo fantazi nebo co to bilo sem si koupila. A
149 říkám, tak uš mje to nebaví, tadití chitří vjeci. Tak sem se zase vrátila ke svému šálku a říkala
150 sem, no tak ti vole, tak co si koupim. Tak sem si koupila prosim'te náki fantazi vo nákim
151 princovi voe, kterej si, nebo vo nákim prost'e svjet'e po štvrtí svjetoví válce je to. Že vlasne ten
152 svjet, jako že tam vznikla monarchije, já bich řekla, že to bilo něgde v Americe. Voňi to teda
153 přímo neřekli, ale s toho co tam říkali, že tam gdisi leželo, tak sem pochopila, že to bila
154 Amerika. A že prost'e nákej, že je tam náká šlecht'ická rodina, a ten princ prost'e si potřejuje
155 najít ženu, ale prost'e nemá jak, protože ve svím okolí žádní holki nemá. Tagže prost'e vibráli
156 s tí celí zemje sedumnáct'iletí holki, kteří se přihlásili, říkali tomu selekce prost'e, víš co. A ti
157 holki se přihlásili a bojovali tam o toho prince prost'e, víš co. Taková jako Vivoleňi trošku. No
158 takovou kravinu si v živo'e nečet jako. Fakt ne, vole. [...]

159 Jako já sem to přečetla jo, protože já mam nutnost prostě uš to dočíst, že jo. Ale, ti vole. No teď
160 sem si koupila knížku, poprví sem si koupila knížku vod českího spisovatele jako. Patrik Hartl
161 se menuje. Koupila sem si nákou knížku, kde bilo viťišťeno, že to doporučuje Eva Holubová a
162 ešće vzadu bili náká dva herci jako docela dobří. Říkám, tak gdiš to doporučuje Eva Holubů,
163 tak... A bila to náká komedije právje, jenže ešće to nemam dočtení, tak nevím, jak to dopadne,
164 ale je to docela fřipní, jakože se i smjeju u tí knížki, což se mi jako nestává, protože já vječinou
165 čtu takoví ti trileri a takovíti, víš co. [...]

166 No milostní nesnášim právje, to já nemůžu. Já sem si jednou právje f těch Levních kníkách sem
167 si koupila, menovalo se to nějak Očarovaná, ti vole, a tam prostě ot první stránki, já nevím, do
168 sto padesátí furt šoustalí. Furt prostě. A to mje tak nebavilo, ti vole, protože to bilo uš. Ne, to
169 mje nebaví, já musím číst triler nebo něco takovího prostě, u čeho si můžu přectavovat. Fantazi
170 prostě nebo ten triler, že třeba sem napnutá, jak to dopadne, a musím číst třeba do pjeti do rána
171 jako. A co budeš číst, vole, v červení knihovně, víš... Hele tadito vim, jak to padne jako,
172 v červení knihovně, že jo. Prostě to vždicki dopadne úplně stejně. Jak to může jinak dopadnout,
173 vit'. Tagže je to na pitel. [...]

174 Normálně jako inzerát bil. To mam asi patnáct fteřin vod baráku. Diť je normálně otevření. Jako
175 ale jako vono strašně moc je jich zavřeních. Tam je normálně celí vjetnamci sou zavření a
176 jediní, kde se můžeš, je Husa. A káefcéčko, jenže tam se moc nenajíš, že jo. To je takoví spíš
177 honem do hubi káefcéčko. [...]

178 Uš to tam staví. No a prosimťe říkali, že to bude v září a teďkon uš je to v řínu, listopat, možná
179 prosinec. Voňi to chtěj sřihnout přet Vánoce, ne? Strašně, jenže až teďkon d'elaj f IGI
180 podlahu, která mjela bejt hotová uš před mjesícem jako. A ešće neňi aňi půlka IGI, jenom
181 štvrťka možná. Sem na to fakt zvjedavá jako. Hlavně je to tam uzavření, že jo, tagže nám tam
182 teďkon jezďí kolem baráku furt busi. Nemůžu ani vjetrat, ti vole, pořádně. A prostě umeješ
183 vokna, víš co, jarňi úklit, umeješ vokna. Tagže prostě umeješ vokna a je to na nič, že jo, protože
184 tam přijede bus jednou a sou vokna zase f prdeli, ti vole. [...]

185 No tak gdiš sem bila doma a já uš nevjed'ela, co mam d'elat, já sem prosimťe utřírala prach i
186 s kitek, ti vole. To bilo hrozní. Já fakt nemůžu bejt doma jako. Já si nedokážu přectavit ti ženckí,
187 co fak jako sou doma jenom. Chápu ti ženská na mateřská, ti maj co d'elat, že jo. To je práce, to
188 je mi jasní, že to je práce jako dost, ale nechápu ti ženckí, co fak sou jenom doma.